ข้อมูลพื้นฐานของ “สำนวนล้านนา”

สำนวน	ความหมาย
น้อยหา หนานหือ	“น้อย” คนที่สึกขณะเห็นสามเณรมีใจหาญ คิดเชิงรุก
	“หนาน” คนที่สึกขณะเป็นพระมีความใจเย็น คิดเชิงรับ
สะลีโห้ง	“ฟูกยุบลงเป็นแอ่ง” คือขี้เกียจ สันหลังยาว เอาแต่นอน
คำคึดดี ขายสะลีนอนสาด	“ความคิดดี ขายฟูกนอนเสื่อ”
คำคึดฉลาด ขายสาดนอนสะลี	“ความคิดฉลาด ขายเสื่อนอนฟูก”
หน้าเท่าสองนิ้ว	หน้าซีด, ประหวั่นพรั่นพรึง, หวาดกลัวอย่างที่ถูกจับผิดได้
หนทางพอเลิ้ก	“จนถนนสึกกร่อน” ใช้เวลาและความพยายามติดต่องาน/บุคคล
ผีหัวดำ	คนที่มีมาตรฐานทางจริยธรรมต่ำ
แรงทึง/แรงควาย	คนที่มีกำลังเกินกว่าคนปกติ (พูดในเชิงดูถูกว่ามีแต่กำลังไม่มีสมอง)
น้ำไหลไฟดับ	พูดมาก
ได้ยินแล้วย่ำไว้	ห้ามคนที่ได้ฟังความลับแล้วนำเรื่องนั้นไปพูดอีก
อู้ไหนมีหั้น	“พูดที่ไหนมีที่นั่น” คือพูดความจริงที่สามารถตรวจสอบได้
คำเข้าหูถูออกปาก	เก็บความลับไม่อยู่
เข้าทาง ออกทาง	“เข้าทางหนึ่ง ออกทางหนึ่ง” อาการของคนเมาที่เดินหรือขับรถ
หัวแม่ตีนเข้าร่ม	อาการของคนที่ใกล้จะตาย
จักเข็บขบหลาบ จักขาบขบตาย	(สำนวน?????)
ไม้ใหย่/สูงแท้ บ่แพ้ลมบน	ถึงจะมีอำนาจมาก แต่ก็มีอำนาจอื่นที่เหนือกว่านั้น
แปลงหน้าหน้อยตาหน้อย	ทำท่าทางเรียกร้องขอความเมตตาสงสาร
แปลงตาหน้อยตาใหย่	“ทำตาเล็กตาน้อย” ทำท่าทางเจ้าชู้
แปลงตามาบตาโมง	“ทำตาลุก” ทำท่าว่าสนใจมาก

เยียะนาหล้าเปนข้าศวาย เอาเมียขวายเปนข้าลูก "ทำนาช้าเป็นทาสควาย มีเมียเมื่อแก่ก็ต้องทนเลี้ยงลูกแต่ไม่ได้ใช้แรงลูก (เพราะหมดสภาพเสียก่อน)

ครูบาอุ้กแก้ส "เป็นพระอุปัชฌาย์ที่ผ่านการบ่มด้วยก้อนแก๊สอะซีทาลีน" คือผู้นั้นยังไม่มีความรู้หรือประสบการพอที่จะรับผิดชอบภาระกิจใหญ่

ครูบาใส่สาร "เป็นครูบาได้เพราะเติมสารเร่ง" มีอำนาจได้เพราะใช้ "ตัวช่วย"

หมาตาสี่ "หมาที่มีสี่ตา-ตรงคิ้วเป็นจุดคล้ายตา" คนใส่แว่นที่น่าหมั่นไส้

ที่ศันบ่ตบ ที่ขบบ่เกา "ไม่ตบยุง ไม่เกาที่คัน" แก้ปัญหาไม่ถูกจุด

เจาะแหละแหะ ฉลาดแกมโกง แต่พอคบได้หากระวังตัว ใช้กับเด็กมากกว่ากับผู้ใหญ่

ตงเมืองลั่น "ตงที่รองรับเมืองร้าว" แผ่นดินไหว

เปนคู่เปนคีม เป็นคู่ครอง

แก้วลอดฟ้า รอดพ้นจากอันตรายอย่างหวุดหวิด

ปูชาเอา ซื้อของได้ในราคาถูกมาก

ลมบ่ชอย อารมณ์เสีย

ขวางแพล่ขวางน่าน ขัดขวางความเจริญ (แพล่-แพร่หลาย) (น่าน-กว้างขวาง)

ไพเมืองบน "ไปสู้ด้านบน" เดินทางไปสู่เมืองอื่นทางทิศเหนือ

ล่องใต้ ไปทางใต้ ไปสู่เมืองที่อยู่ทางปลายน้ำ (ไปกรุงเทพ, ไปภาคใต้)

น้อยใจหาญ หนานใจเซน คนที่สึกขณะเป็นสามเณรคิดจะรุก คนที่สึกขณะเป็นพระคิดเชิงรับ

น้อยขี้ไก่ สึกจากสามเณรมาทั้งทีไม่มีความรู้ติดตัวมาเลย

หนานใจช้า คนที่สึกขณะเป็นพระจะตัดสินใจช้า ยืดยาด

น้ำขาดข้อนก้น" "

กินหวานทานม่วน กินก็หวาน คืออร่อย ทำบุญก็สนุก คือสนุกเพลิดเพลินเป็นที่ยิ่ง

ซู่ดีกินหวาน ได้อยู่เป็นสุข ได้กินในสิ่งที่มีรสดี

สิบเรือค้า บ่เท่านาแหว้นเดียว "มีเรือค้าสิบลำยังไม่มีเท่ากับมีนาแปลงเล็กๆ หนึ่งแปลง"

เอากันเปนกัน สามัคคีกัน

เอาหมู่เอาชุม คล้อยตามที่ประชุมส่วนใหญ่

เอาเพิ่นว่า ยอมรับตามที่คนอื่นตัดสินใจ

เกาะกุมลุมลา รวบรวมเข้าด้วยกัน สามัคคีกัน

เอามิโตตัวเก่าว่า "เอามติของตนเองเป็นใหญ่" ไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ง่อนหอม "ท้ายทอยน่าพิสมัย" น่าทำร้ายที่ท้ายทอยเสียจริงๆ

ตาแวดง่อน "ตารอบท้ายทอย" ระวังหน้าระวังหลังอย่างตอนที่จะเข้าขโมยของ

ลวะได้ไก้แดง "พวกลวะได้ไก่แดง" ดีใจดังกับชาวลวะได้ธนบัตรฉบับละ ๑๐๐ บาท

อ่วยซ่างยาง "สุรุ่ยสุร่ายเหมือนกะเหรี่ยง" ไม่รอบคอบในการใช้จ่าย

กินซ่างม่าน ทานซ่างเงี้ยว "กินเหมือนพวกพม่า ทำบุญเหมือนไทใหญ่" ใช้เงินมากเกินไป

สิ่งจ้ำค้อนตอก รีบร้อนฉุกละหุก

ลูกรักตัว ลูกชังเพิ่น ลูกที่ตนเองรักนั้นอาจไม่เป็นที่สบอารมณ์ของผู้อื่นก็ได้

ลูกใผค็ใจมัน ลูกของใครใครก็รัก

เผื่อรู้ศิงน้ำพิงพอแห้ง "กว่าจะรู้ตัว น้ำแม่ปิงก็แห้งเหือด" กว่าจะรู้ตัวก็สายเกินการณ์

เลี้ยงช้าง กินขี้ช้าง ทำงานใดก็มองหาช่องเอาประโยชน์เข้าตัวจากงานนั้น

ปล้ำเค้า เข้าหาผู้ใหญ่เสียก่อน

ปล้ำเค้าเอาปลาย "จีบแม่หมายเอาลูกสาว"

คึดถอกคึดถอก คิดแล้วคิดอีก ตัดสินใจไม่ได้

พระหน้อยบ่เชื่อดินไฟ "เณรน้อยไม่เชื่อคุณภาพของดินปืน" ประมาท, ไม่เชื่อฟังคำแนะนำ

พระหน้อยลองเฝ่า " "

หวังเปนดีย้อนหวย หวังรวยกับพ่อเมีย "หวังมั่งคั่งเพราะหวย- "หวังในสิ่งที่คาดเดาได้ยาก

มีเมียหนุ่มเหมือนมีงัวซาวแม่ เมียสาวมักก่อปัญหามาก

มีเมียแก่เหมือนมีแม่ซาวคน เมียแก่มักเอาใจสามีเหมือนมีแม่ยี่สิบคนคอยดูแล

สวกฆ่างหมา ดุเหมือนสุนัข อารมณ์เสียอย่างไม่มีเหตุมีผล

หลวักฆ่างวอก ฉลาดเหมือนลิง- เจ้าเล่ห์

วอกจอดแอว "มีลิงรอบตัว" มีเล่ห์เหลี่ยมสารพัดรูปแบบ

วอกสามสิบสองตัว มีเล่ห์นับสามสิบสองประการ

จักกินค็กลัวผาน จักทานค็กลัวเสี้ยง จะเอาเงินมาใช้จ่ายก็กลัวยากจน จะทำบุญก็กลัวเงินสูญ

หน้าซื่อเหมือนหมาขี่รถ หน้าชดเหมือนหมาขี่ล้อ ทำหยิ่งเหมือนไม่ยอมรู้จักใคร

ซู่ดีบ่ว่าดี เซาะเหล็กชีฑวั่นก้น "อยู่ดีๆ ก็หาสว่านเจาะตูด" หาเรื่องเดือดร้อนเข้าตัว

สีเนาะสีแน พันพัวออเซาะ (เพื่อหวังประโยชน์)

ฟ้าสนั่นฟันสะเดน ของที่ขบเคี้ยวแล้วเหมือนฟ้าสะเทือนจนฟันกระเด็น-เมล็ดมะขามคั่ว

สนั่นปั่นพื้น ตึงตังโครมคราม, เอะอะโกลาหล

สามครุได้เปลือกเดือย "พูดไปมากถึงสามถัง ความจริงเท่ากับที่อยู่ในเปลือกของลูกเดือย"

หลบป็อดหลบแป็ด แก้ตัวพอเอาตัวรอด,หลบๆ เลี่ยงๆ

แก้อ้อดแก้แอ้ด แก้ตัวว่าอย่างโน้นอย่างนี้

อู้สะหลวะสะกวะ พูดสัปดน, พูดพัวพันแต่เรื่องเพศ

อู้วกอู้อ่อย พูดดัก พูดล่อ, พูดอย่างมีลูกล่อลูกชน

ล้องหลัง ย้อนรอย อย่างพอผัวลงจากเรือนก็แอบปีนขึ้นไปหาเมียเขา

อู้เข้าพกเข้าห่อ พูดเพื่อเอาประโยชน์เข้าตัว

หม้อแกงทอง ทนทาน มั่นคง เหมือนอาชีพรับราชการ

หม้อขี้ขว้ำ "หม้อใส่ขี้คว่ำใส่" เอะอะเจี๊ยวจ๊าววุ่นวายโกลาหล อึกทึกครึกโครม

เตี่ยวหม้อหนึ้งเปนแรคำ "ผ้าอุดรอยรั่วระหว่างไหกับหม้อที่ใช้นึ่งข้าวนั้นกลายเป็นแพรทอง" สิ่งที่ถูกประมาทว่าไร้คุณค่านั้น อาจกลายมาเป็นสิ่งสูงส่ง

เตี่ยวลัด กางเกงที่ "ลัด" หรือตัดส่วนขาออกไปแล้ว คือกางเกงขาสั้น

เตี่ยวหรั่ง กางเกงแบบฝรั่ง คือกางเกงขายาว

เตี่ยวก้อม กางเกงขาสั้น มักหมายถึงอย่างที่ใช้เป็นกางเกงใน

เตี่ยวลิง "กางเกงลิง" คือกางเกงใน

เตี่ยวสะดอ คือกางเกงแบบ "สะดอ" คือครึ่งๆ กลางๆ ขนาดครึ่งแข้ง (ถ้าขนาดยาวลงกรองเท้า เรียก "เตี่ยวยาว/เตี่ยวสามดูก" ปัจจุบันมักใช้ "เตี่ยว

สะดอกับกางเกงแบบกางเกงจีนแต่ย้อมสีคราม จะขนาดยาวครึ่งแข้งหรือกรอมเท้า ก็ว่า "เตี่ยวสะดอ" ไปหมด)

สีหนุ่ม ท่าทางเหมือนคนหนุ่ม, หนุ่มกว่าวัย

สีเถ้า ท่าทางเหมือนคนแก่, แก่เกินวัย

สีเซอะสีง่าว ท่าทางเหมือนคนโง่ๆ เซ่อๆ

สีบ่หลวัก ท่าทางไม่ฉลาด งูโง่ๆ

สีเปิดสีเหลือง สีซีด ผิวออกเป็นสีเหลืองๆ อย่างหญิงที่กำลังอยู่ไฟ

สีซ่างแม่เรือน " "

น้ำย้อยสอก "น้ำใต้ศอก" ตกเป็นรองคนอื่น อย่างเป็นเมียน้อย

เซาะหาที่ "รนหาที่" หาเรื่องร้ายใส่ตัวเอง

แกว่งตีนหาหนาม "แกว่งเท้าหาเสี้ยน" หาเรื่องร้ายใส่ตัวเอง (แกว่งปากหาตีน)

น้ำท่าได้หนทาง ผีสางได้คำปาก แม่น้ำเปลี่ยนย่อมสายไปตามหนทาง ผีย่อมทำตามคำที่พูด

ใคร่ไห้ดั้น "อยากร้องไห้ชนิดที่ไม่มีเสียงกระมัง" อยากหาเรื่อง/ลองดีหรือ

บ่ดีกิน บ่ดีใช้ "ไม่ควรกิน ไม่ควรใช้" ใช้การไม่ได้

บ่ดีเอาดีชู "ไม่ควรเอา ไม่ควรตกลงตาม" ไม่เหมาะ, ไม่ดี, ไม่งาม

ใจเซนซ่างน้ำลวกไก่ "ใจเย็นเหมือนน้ำลวกไก่" ใจร้อนมาก (พูดเชิงประชด)

หัวซ่างกะหล่ำตกรถ มีหัวแต่ไร้ค่า

ร่างพู้ "รูปร่างแบบชาย" ท่าทางเข้มแข็ง, แข็งแรงบึกบึน

ร่างแม่ "รูปร่างแบบหญิง" ท่าทางงามชดช้อย มิได้มีทีท่าว่าเข้มแข็ง

หน้าแม่ “หน้าตาแบบหญิง” ท่าทางไม่เข้มแข็ง, ดูจะไม่สู้คน

คางยาน ทำท่าเคี้ยวหรือพูดยืดยาดแบบไม่เต็มใจจะพูดหรือจะกิน

ไค่อืนหลืน ขึ้นอืด

ไคบือลือ “

หน้าไน่ “ใบหน้าน่าย-หน้าเปื้อนยิ้ม” ท่าทางอารมณ์ดีเป็นพิเศษ

แผ็ดใส่ “ซัดใส่เล็กน้อย” อย่างคุยกับสาวไปดีๆ ก็แทรกความในใจใส่นิดหนึ่ง

ผ็อกใส่ “ซัดใส่มากหน่อย” อย่าพูดคุยกันไปก็เอาเรื่องอื่นมาเติมโน่นเติมนี่

หน้าซ่างตาฝั่งโซด หน้าเหมือนตลิ่งที่พังทลาย หน้าโทรม, หน้าเหี่ยวจนหมดความสง่า

หล้อมซ่อล่อ “เปียกมะล่อกมะแล่ก”

หล้อมจ่อนหล้อมไหน่ เปียกจนเสื้อผ้าลู่ลีบติดหัวเหมือนขนของตัวกระจ้อนที่เปียกฝน

เค้าบ่าขาม “โคนต้นมะขาม”มักใช้กับคำพูดเชิงหยอกเตือนว่า“ถามไปเรื่อยๆ ก็รู้”

เห็ดตามอดออก ????

เห็ดลมออก เริ่มพูดโวโอ้อวดอีกแล้ว

ชักเครือหาหน่วย/ ถกเครือหาหน่วย “ดึงเถาเพื่อค้นหาผล” สืบสาวราวเรื่อง

หมาข้ามน้ำอุ่นใจเลียตีน หวังได้ผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ จากภาระที่ได้รับมอบหมาย

ฑนมอกเพิ่นตีหำงัว “มีคนน้อยแค่ในบริเวณที่ทุบอัณฑะเพื่อตอนวัว” พูดเชิงประชด

อึ่งคัดเม่า มักใช้เรียกคนอ้วนที่ดูเหมือนอึ่งอ่างที่กินแมลงเม่าเข้าไปมากจนจุก

สะลีมัดตั้ง “ฟูกที่มัดแล้ววางในท่าตั้ง” ใช้ประชดคนที่อ้วนมากแต่ตัวเตี้ย

เข้าเหนาะน้ำเหนาะ คอยเอาข้าวเอาน้ำมาประเคนประคองให้ถึงที่

เข้าเหนาะน้ำเคน “ “

ปืดเสื้อหื้อเพิ่นหันหลัง “เปิดเสื้อให้คนอื่นเห็นข้างหลัง” เปิดเผยความลับ

แฮะๆ บ่าแฮะห้าว หัวเราะไปหัวเราะมาก็ร้องไห้เสียแล้ว มักใช้กับเด็กวัยซน

บ่ได้สักเออะสักหาว ไม่ทันจะออกปาก, ทำอะไรก็ไม่ทัน

บ่ทันสักเออะสักหาว “ “

ปลาตัวหลวงตายน้ำตื้น คนเก่งหรือคนฉลาดก็มาพลาดในเรื่องง่ายๆ

ช้างเถ้าย่างวง คนแก่หรือนักปราชญ์ผู้มีประสบการณ์มากแต่ก็ทำผิดพลาดเสียเอง

ผ้าพกกับจ้อง สมบัติชิ้นสุดท้าย

ชักแมวออกสาด ชักเหตุมาให้ฟัง ชักผลมาให้รู้จนหมดแล้ว แต่เจ้าตัวก็ยังอิดเอื้อน

ไก่อุ้ม "สิ่งที่อุ้มด้วยความรัก" โดยมากมักหมายถึงสาวคนรักหรือเมีย

ไก่ต้อย ไก่กำพร้าที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนเล่นกับเด็กน้อย "ไก่ติก" ก็ว่า

บ่เปนโหล้เปนเส้ ไม่ได้เรื่องได้ราว

บ่เปนลวงเปนลาย "

เปนขี้ไก่น้ำหมาก กลายเป็นเรื่องไร้สาระไปเสีย

ขี้ไก่จิดังวอก "ขี้ไก่แตะจมูกลิง" เอาเรื่องที่เกลียดอยู่แล้วมากระทบ

ขายเข้าหับ "ขายทิ้ง" อย่างขายไก่หรือหมูให้พ่อค้าเอาใส่ตะกร้าสำหรับเดินทาง เช่นขายไก่ชนที่พ่ายแพ้และเห็นว่าเลี้ยงไว้ก็ไม่คุ้ม

ขายศว่าง "ขายทิ้งขายขว้าง"

ขายปุดทืน "ขายขาดทุน" ยอมขายในราคาต่ำกว่าทุน

ปุดตีนปู "ปูตีนขาด" ไม่มีทางจะทำอะไรได้อีกแล้ว

แปลงหน้าซื่อ "ตีหน้าตาย"

ดูท่างกินดูท่างส้าง / ยุท่างกินยุท่างส้าง จะอยู่จะทำอะไรก็สะดวกไปหมดทุกอย่าง

ไพร่ยุค้าข้ายุขาย ไพรฟ้าข้าราษฎรสามารถค้าขายได้อย่างสะดวกดาย

ขายเห็ดลม พูดจาโกหกพกลมกล่อมให้คนเชื่อ

ขาหน้าหล่มช่อง "ขาหน้าทรุดลงไปอยู่ในช่อง" คือผู้นำครอบครัวตายและนำไปฝัง ในหลุมฝังศพ หมายถึงคนที่เหลือในครอบครัวนั้นจะต้องลำบาก

พุสุ่นบุ่น พอกพูน, ฟูฟ่อง, อย่าง "ขี้เขี้ยวพุสุ่นบุ่น" คือขี้ฟันเขรอะ

ผ่อตัวเท่ามดเท่าแมง "ดูแล้วเหมือนตัวเท่ามดหรือแมลง"คือรู้สึกอดจะห้ามมิให้ทำร้ายมิได้

ผ่อหน้าบ่ไศว่ "ดูหน้าไม่ครบ" คือเกือบจะทนดูต่อไปไม่ได้แล้ว อยากจะทำร้าย

กินซ่างปู่พราหมณ์ "กินเหมือนพราหมณ์ชูชก" กินจนพุงแตก คือกินมากเกินไปแล้ว

เชื้อบ่ขึ้นซั้ง/เชื่อบ่าแตงลาย มันทึงบ่ขึ้นซั้ง "คนที่ชาติพันธุ์ต่ำจะให้ได้ดีก็ไม่เป็นผล"

หูร้อน ลักษณะของเจ้านายที่ถูกลูกน้องรุมฟ้อง

ได้กินลายถ้วย "อาหารคือลวดลายที่ก้นชาม" คือไม่มีอะไรเหลือให้กินแล้ว

ก้นหม่น ที่ก้นมีฝุ่นมีโคลนมอมแมม ใช้เรียกเด็กในวัยซน

ก้นตัง นั่งแล้วไม่ยอมลุกง่ายๆ เหมือนมีตังติดที่ก้นและตรึงไว้กับที่นั่ง

ตีนยาวมือยาว มักใช้เรียกคนที่ชอบลักเล็กขโมยน้อย

ตีนงอมืองอ งอมืองอเท้า, ไม่ยอมทำงาน

หมอนกิ่ว มักพูดเชิงประชดกับคนที่ชอบนอนว่านอนจนหมอนคอดไปแล้ว

คายหน่อไล่ เด็กหญิงและชายที่เริ่มจะเป็นหนุ่มเป็นสาว มีขนอ่อนที่อวัยวะเพศ

ง้างฟ้า เรียกฝนที่ตกหนักเมือนง้างฟ้าขึ้นแล้วเทฝนลงมา

เมาป้งน่อง/เมากะหล็อกน่อง แค่มองเห็นน่องก็เคลิบเคลิ้ม คือแอบหลงรักเขาข้างเดียว

เสาวิหาร เป็นคำที่มีระวัติเฉพาะถิ่น คือตามธรรมเนียมการกำหนดภาระของคนในชุมชนนั้นก็จะมีการเรียกประชุมเพื่อหยั่งเสียงเสียก่อน เมื่อมีคนหนึ่งไม่ไปประชุมและบอกว่า "เอาเพิ่นว่า" คือแล้วแต่มติที่ประชุม

จะว่า ในที่สุดที่ประชุมก็มอบให้ผู้นั้นรับเป็นเจ้าภาพเสาวิหารทั้งคู่ที่อยู่หน้าพระพุทธรู) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่หนัก จะอิดเอื้อนก็ไม่ได้แล้ว

เห็ดตามอดออกแขน/แค่ง/ขา มีแผลเป็นรอยถลอกที่แขน แข้ง ขา

ตกขัวตางอาบน้ำ "ตกสะพานก็เลยอาบน้ำเสียเลย" ตกกระไดพลอยโจน

หันเงินหน้าดำ หันตำหน้าเส้า เห็นแก่เงิน

ตายหย้อตายหยาบ ตายเพราะรับภาระหนัก

อู้นำไหลไฟดับ พูดจนลิงหลับ

สนุกมีไหน โสกทุกข์มีหั้น มีความสนุกสานที่ไหน ความทุกข์โศกก็ย่อมมีอยู่ในที่นั้นด้วย

ปลาตัวเดียวเน่าทึงซ้า คนเลวเพียงคนเดียวทำให้คนอื่นพลอยเสื่อมเสียชื่อเสียงไปหมด

ลายฟ้า สู้ไม่ถอย ?????

ลายดินลายซาย “เห็นเป็นลายเกลื่อนตามดินตามทราย” มากมายจนนับไม่ถ้วน

หัวหมุ้นก้นซุก หัวหกก้นขวิด

นาน้ำฟ้า “ที่นาที่อาศัยแต่น้ำฝน” ลำบากยากแค้น ช่วยตนเองไม่ได้

ได้ศันนาทางบน ได้เปรียบ มีโอกาสเลือกมากกว่า

นาหนอง นาในที่ลุ่ม มีความสมบูรณ์มากกว่า

อาจารย์ดีแท้ บ่แพ้เลขหมุน อาจารย์ให้หวยนั้นเก่งแล้ว แต่ก็ยังแพ้การหมุนเลขออกสลาก

ขี้ตีนขี้มือ ผลงานที่ทิ้งไว้เป็นอนุสรณ์

หย้าเสี้ยงค็ม้าอิ่ม คันม้าบ่อิ่มค็ม้างง่าว เมื่อเขาหมดเยื่อใยแล้ว ก็ควรจะตัดใจเลิก

ถากเสาเรือนแปลงเสี้ยน “ถากเสาเรือนเพื่อทำเสี้ยนสำหรับจุดไฟ” ลงทุนที่ไม้คุ้ม

เอาน้ำลายเข้าทา “พลิพลิ้วชิวหาเป็นอาวุธ” คือใช้คำพูดเล้าโลมเอาให้ได้

จิรังต่อ ล่อรังแตน “เล่นกับไฟ” หาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัว

ขี้เหมี้ยงเกิดกับเหล็ก “สนิมเกิดกับเหล็ก” คนกันเองนั่นแหละที่นำเรื่องร้ายมาให้

ขี้แห้งจับตาหมา “ลางเนื้อชอบลางยา” ชอบของใครของมัน โดยเฉพาะหนุ่มสาว

จีเหล็กไหน เปลืองถ่านหั้น มีงานที่ไหน เจ้าบ้านก็สิ้นเปลืองมากหน่อย

ไม้จิดมบ่สาบ “เอาไม้จิ้มมาดมดูก็ยังไม่ได้กลิ่น” คือเอาเปรียบคนอื่นแต่ภายหลังมีคนรู้ทัน

เอาลูกเพิ่นมาเลี้ยง เอาเหมี้ยงเพิ่นมาอม ของที่ไม่ใช่ของตนนั้น เมื่อถึงวาระก็ต้องคืนเจ้าของ

ใครขี้ล่นหาขอน “พอขี้จะแตกจึงมองหาที่นั่ง” ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า

แมวบ่หื้อหน้า หมาบ่ยี่เขี้ยว “หญิงไม่ให้ท่า หนุ่มก็ไม่ตามมา”

บ่ใช่ขู่หน้าแค่งหัวเข่า “การที่หญิงชายจะมีเพศสัมพันธ์กันได้ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ ต้องถูกใจกัน

ผีบ้า คนบ้า, คนที่มีพฤติกรรมที่น่ารังเกียจ

ผีบ้าบก “ “

ปลิ้นพ็อกปลิ้นแพ็ก กลับไปกลับมา, ไม่อยู่กับร่องกับรอย

ปลาปิ้ง กลับกลอกไปมา เหมือนปลาปิ้ง พอถูกความร้อนด้านไหน ด้านนั้นก็งอ

ฅนเถ้าปลาปิ้ง ผู้เฒ่าที่ไม่อยู่กับร่องกับรอย

วอกสามสิบสองตัวจอดแอว มีเล่ห์เหลี่ยมมาก

แมลงขวักแมลงชี มีตัวด้วงตัวแมลงเจาะไชเสียแล้ว คือหญิงสาวที่สูญความบริสุทธิ์

ไม้ส้าวล้ำคุ่ม "แก่เกินแกง" คือผู้ใหญ่ที่ใครเตือนก็ไม่ฟัง

เปนเปรตเปนผี เดือดร้อนโกลาหล

โกนาการ้อง ตะโกนบอกข่าว

ขลากตากเตก ผลุนผลัน, รีบร้อน

ขะลึกทึกทัก รีบร้อน, ร้อนรนกระวนกระวาย

เปียไหนบ่ได้ไหน "คว้าอะไรก็ไม่ทัน" ร้อนรนจนทำอะไรไม่ทัน

หน้าหมองฆ่างหีเสือ หน้าหมองเหมือนสิ้นแล้วซึ่งความสุขประดามีในโลกนี้

แปลงหน้าชะโหล้โข้ ทำหน้าบอกบุญไม่รับ

ง่อนแงะ ????

ง่อนแชะ "ท้ายทอยแฉะ" ???

ผีปวย คนเปลือยหรือนุ่งน้อยห่มน้อยอย่างใส่ชัดบิกินี ถือว่าไม่เป็นที่ยอมรับ

นานตาย ตายยาก, คนที่โผล่มาในวงสนทนาขณะที่กำลังพูดถึงอยู่ ถือว่าเป็นคนอายุยืน

จิกปิกไหนค็ป้อ จ้อหว้อไหนค็ขวัก ที่นูนแล้วก็ยังมาสมทบ ที่เป็นหลุมก็ยังมาขุดอีก โชคของคน

เช่นกือนานอนหงาย เช่นมังรายเปนละอ่อนหน้อย "ตั้งแต่ครั้งที่พระญากือนายังนอนแบบาะ ครั้งที่พระญามังรายยังเป็นเด็กน้อย" นานมากมาแล้ว

เช่นพระเจ้าขาฏู้สันโธ "ตั้งแต่สมัยของพระพุทธเจ้าขาพับ" (อาจเป็น"พระเจ้ากกุฯ คือ กกุ พุทธเจ้า) นานมากนักหนามาแล้ว

เมื่อเช็กบ่มี โรงสีบ่ตั้ง "ก่อนที่คนจีนจะมาอยู่ ก่อนมีโรงสี" นานมากมาแล้ว

ดักหูเซนใจ ไม่มีเสียงดังรบกวน ทำให้จิตใจสงบสุข

ดักปิ้งเซนวอย เงียบอย่างไม่มีเสียงใดๆ ให้ได้ยินเลย

สับหมึกขายาว ไว้เปนราวผ้าอ้อม สับหมึกขาก้อมไว้กล่อมหลับกล่อมนอน คนที่สักหมึกตั้งแต่เอวลงถึงน่อง เอาไว้เป็นราวผ้าอ้อม แต่เลือกเอาคนที่สักหมึกแค่เอวลงถึงขาไว้เป็นคู่เคียงนอน คำพูดของหนุ่มที่สักหมึกที่ไม่ยาว

บ่ได้สักผิงสักมิง ไม่ได้ทำอะไรเลย ไม่ทันชกหรือไม่ทันได้ต่อสู้ก็แพ้แล้ว

บ่ได้สักเออะสักหาว ไม่ได้พูดอะไรเลย คำพูดฟังไม่ขึ้น

บ่ได้สัก "กะ" สัก "ยะ" ไม่มีคาถาติดตัวเลย

ซื้อเรือนได้ทึงชาน ปลายแถมร้านหอมบั่ว แต่งงานกับพ่อ/แม่หม้ายลูกติด แถมยังมีพ่อแม่ของอีกฝ่ายให้เลี้ยงดูพ่วงมาด้วย

เช่นกุเช่นยะ ตั้งแต่สมัยของพระกกุสันโธพุทธเจ้า คือนานมากนักหนามาแล้ว

เช่นกะเช่นยะ " "

วะ สักตัวบ่ติดตาค่าม "ไม่มีรอยสักที่ตะโพกเลย" คือคนที่ไม่มีรอยสัก ถือว่า "ไม่แน่จริง"

เลี้ยงผีบ่กุ้ม "แค่ทำพิธีสังเวยผีบรรพบุรุษของฝ่ายหญิงก็ทำไม่ได้"ดูถูกว่าไม่มีเงิน

งามช่อล่อ เหมือนช่อตองทึง งามสลวยเหมือนใบพลวงเริ่มจะคลี่ใบ (สาว)ผิวเปล่งปลั่ง

เออเล้อเออเต่อ ยืดยาด, มะงุมมะงาหรา

สิบซาวชาวบ้าน ชาวบ้านจำนวนมาก, คนทั่วไป

สิบบ้านล้านนา โดยทั่วไป (ในหมู่บ้านและทุ่งนาต่างๆ)

แปดบ้านล้านนา โดยทั่วไป (ในหมู่บ้านถิ่นฐานต่างๆ)

ปากเปนธัมม์ ใจดำเหมือนหมิ่นหม้อ "คำพูดก็เป็นธัมมะดี แต่ใจดำเหมือนดินหม้อ"

แม่น้าซ้าผัก แม่เลี้ยง ????

ดักจื้อกื้อเหมือนลื้อฟังธัมม์ ค่อนแคะว่าไม่ยอมพูดบ้างเลย

นั่งคกงก เหมือนครกบ่ตำ เหมือนคุลวาดำ นั่งกินน้ำอ้อย ค่อนแคะว่าไม่ยอมพูดยอมคุย

รื้อสิ้นหมาแซ่ง กระชับชายผ้านุ่งให้ทะมัดทะแมง เตรียมจะเอาเรื่อง

ขี้หดตดหาย "ขี้ขึ้นสมอง" กลัวจนลนลาน

หมาคั้นเต่า "หมาพยายามแทะกินเต่าในกระดอง" แก้ไขปัญหาอย่าไม่ยอมละ

พระเจ้าเพิงวิหาร หนานเพิงแม่ร้าง "พระพุทธรูปย่อมเหมาะกับวิหาร คนที่สึกขณะเป็นพระ
ย่อมเหมาะสมกับหญิงที่เลิกร้างกับสามี" คำพูดของหนุ่มสาว
ควายหงานบุรั้ว/โทรั้ว "ควายหนุ่มฉกรรจ์ดันรั้วจนทะลุ" หนุ่มสมสู่กับสาวก่อนการแต่งงาน
งัวเข้าสวน เพิ่นเอาตัวลูน "เมื่อฝูงวัวรุกล้ำเข้าในสวน เจ้าของสวนจะจับเอาตัวหลังสุด"
เมื่อมีคนทำผิดหลายคน คนหลังเพื่อนนั้นแหละที่มักจะถูกคว้าตัว
บาปบ่แพ้บุญ "อธรรมย่อมไม่ชนะธรรม" (เด็ก)มักใช้พูดเย้ยคนพ่ายแพ้)
อาบน้ำขุ่นเอาเซน เยียะหีเหมนเอาม่วน "แม้น้ำจะขุ่นแต่ก็อาบพอให้เย็น ร่วมเพศกับโยนีที่มีกลิ่นก็พอให้เพลิดเพลินพอถูไถไปเท่านั้น
หูทูบ "หูตูบ" เชื่อตามคำพูดของคนอื่นอย่างไม่มีข้อสงสัย
เดือดกันเหมือนหม้อขี้ขว้ำ "ส่งเสียงเอะอะโกลาหลเหมือนถูกหม้ออุจจาระร่วงใส่)
แมวโพรง "แมวคราว" มักหมายถึงชายที่ชอบแอบไปร่วมเพศกับหญิง
หนานตัน หนานปัญญา "ทิดมืด ทิดปัญญา" คือคนที่มีปัญญากับคนที่สติปัญญามืดบอด
อลอนพรอนแพรน "กะหรอมกะแหรม"มักใช้พูดค่อนแคะสาว/หนุ่มน้อยที่เพิ่งจะมีขนขึ้นที่อวัยวะเพศ
หลึกใบ้หลึกง่าว "โง่เง่าเต่าตุ่นเป็นที่สุด"
กินแกงขี้ซาก "กินอาหารที่เป็นเดนของผู้อื่น" แต่งงานกับคนที่เคยแต่งงานมาแล้ว
หลวักใบ้หลวักง่าว "ฉลาดเป็นบ้าเป็นหลัง"
ปูนดีเหยือง น่าขยะแขยง
เปนบ่าห่อยนอยชา "เป็นมะระเป็นบวบเล็ก" หมดราคา, "เละเทะ"
เปนอะลิมซิมซี่ ดูกระจอกงอกง่อย
หลูดๆ ไหลๆ เลื่อนลอย, ไม่มั่นคง, ไม่น่าเชื่อถือ
บาปขบหัว กรรมมาสนองแล้ว
ผีบาปบ่พ้องหัว ผีประจำความบาปไม่ยอมปกป้องอีกต่อไปแล้ว, กรรมมาสนองแล้ว

ตาเปนสิ้วเปนแหล้ “มองเห็นอะไรก็เขียวๆ เทาๆ ไปหมด” สายตาพร่ามัว

สะลีโห้ง “ฟูกเป็นแอ่ง” ใช้พูดค่อนแคะคนที่ชอบนอน คู่กับคำ “หมอนกิ่ว”

ผีตายเก่าเน่าเมิน บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปนานแล้ว

ช้างหาย ช้างทวย “หากช้างหายก็ให้เอาช้างออกติดตาม” ต้องใช้สิ่งที่มีคุณค่าเท่ากันติดตามสิ่งที่หาย เช่นคดีสำคัญก็ต้องให้คนสำคัญรับผิดชอบ หรือลงทุนเพิ่มเพื่อให้ได้ผลกำไรเต็มที่

คำเข้าหู ถูออกปาก “ได้ยินคำมาเข้าหู ก็ไปพรูออกจากปาก” เก็บความลับไม่เป็น

มดง่ามมักมันหมู “ลางเนื้อชอบลางยา”

มดง่ามหามขี้เดือน หากสามัคคีกันก็จะมาสารถแก้ไขปัญหาใหญ่ได้สำเร็จ,รุมกันทำงาน

เข้าแด้ เรียกหมาขี้เรือนขนร่วงในเชิงค่อนแคะว่าเข้าปลอกก่อนจะเป็นผีเสื้อ

เลือกตามแลก ได้แชกก้นปุด “ทั้งเลือกทั้งแลก ก็ได้แค่ตะกร้าก้นทะลุ” เลือกนักมักได้แร่

ตีนจซขั้นไดบ่แห้ง มีคนขึ้นสู่ลงหาไม่ขาดสาย จนน้ำล้างเท้าไม่เหือดจากเชิงบันไดบ้าน

บุบ/ตีหมาหื้อผ่อหน้าเจ้า จะทำโทษสิ่งหรือคนอื่นก็ต้องให้เกียรติเจ้าของหรือผู้ใหญ่ฝ่ายนั้น

ซากตาย “เดนตาย”, ตายยาก, ไม่ยอมตายเสียที, น่าจะตายได้แล้ว

เซ็กจีนหินแร่ พวกเจ๊กพวกจีนเหมือนหินเหมือนกรวด กลุ่มคนที่น่ารังเกียจ/ต่ำช้า

หมากหินเกิดกับท่าแท้ “ของแท้หรือคนที่เกิดมากับถิ่นนั้นๆ จริง”

ผ่อตัวเท่ามดเท่าแมลง “ดูแล้วเห็นเหมือนตัวเท่ามด” คืออยากจะตบจะตีให้แหลกคามือ

หน่อแทงดินหินแทงราก คนหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในที่นั้น มิได้ยกย้ายมาจากแหล่งอื่น, ของแท้

เกิดหั้นเปนหั้น “เกิดที่นั้น เป็นที่นั้น” คือเกิดมาและดำรงชีวิตอยู่ในที่นั้น

คำปากเหมือนผีสอน ที่นอนเหมือนมุ้งกระต่าย “พูดเก่งเหมือนผีช่วยสอน แต่ดูที่นอนกลับเหมือนที่นอนของกระต่าย” คือพูดเพราะ แต่การกระทำไม่สอดคล้อง

ซากร่า “เดนห่า” คือเลวจนโรคห่าไม่ยอมเอาตัวไป, เลวระยำ

ฝาดเหมือนก้นทุ ใช้เรียกของที่มีรสฝาด แต่กระทบไปค่อนแคะพระภิกษุ(เฒ่า)

จางเหมือน/ซ่างตดทุเจ้า "จืดเหมือนตดของพระ" คือจืดอย่างไม่มีรสมีชาติ

อ้อยกับช้าง แม่ร้างกับหนาน ส้มกับแม่มาน หลานกับศนเถ้า "ของมันคู่กัน" (แม่หม้ายกับทิด)

ลูกยิงกับแม่ผัว เหมือนหลัวกับค้อนก้อม "ฟืนที่ผ่ากับท่อนไม้ แม้จะอยู่ด้วยกันก็กระแทกกัน"

ลูกชายกับพ่อเมีย เหมือนตาเพรียกับแมลงพริ้ง "พ่อตากับลูกเขยมักหาเรื่องกันเสมอ"

หมากับแมว	เรียกคนที่คอยหาเรื่องกัน แต่ก็ไม่ทำอะไรรุนแรง, ไม่ลงรอยกัน
ส่ำปี้ส่ำป้อ	เรียกลูกเด็กเล็กแดงหลายคนวุ่นวายกระจองอแง
จิกปิกจ็อกป็อก	ลักษณะที่เป็นปุ่มตะปุ่มตะป่ำต่ำสูงไม่เท่ากัน
โฮ่ฮ่าโฮฮา	อาการหายใจแรงอย่างร้อนมากหรือเผ็ดมาก, คนที่ดิ้นรนหาเงิน
คาถาเตมปุม	มีคาถาเต็มอยู่ในพุง, คนดีมีวิชา
ตัวในปุม	"สิ่งที่อยู่ในพุง" คือมีความรู้อยู่ในพุง, คนดีมีวิชา
บ่เปนธ่า	ไม่ได้ความ, ไม่ได้เรื่อง, ใช้การไม่ได้
บ่เปนแซงเปนลาย	ไม่ได้ท่าได้ทาง, ไม่มีลีลาลวดลายใดๆ เลย, ใช้การไม่ได้
เปนขี้ไก่น้ำหมาก	กลายเป็นสิ่งที่ไร้ค่า
มันฆู่ที่ปุม	"ไอ้นั่นอยู่ในพุง" คือมีดีอยู่ในตัวเหมือนกัน
มันฆู่ที่ปอด	"ไอ้นั่นอยู่ที่ปอด" คือมีดีเหมือนกัน
ขี้หักใน	"อุจจาระหักอยู่ข้างใน" บาดเจ็บสาหัส
ขี้หักขำท้อง	"อุจจาระหักคาอยู่ในท้อง" บาดเจ็บสาหัส
ขี้สดขี้สาด	กลัวจนขี้แตก
เยี่ยวสดเยี่ยวสาด	กลัวจนเยี่ยวแตก

ละทางหลังเปนหย่อมหย้า เอาทางหน้าเปนไพ "ทิ้งข้างหลัง มุ่งข้างหน้า"ทิ้งลูกทิ้งเมียไว้ที่บ้าน

พระเจ้าตัวบ่ไหว้ ไพไหว้พระเจ้าเพิ่น "พระพุทธรูปของตนไม่ไหว้แต่ไปไหว้พระพุทธรูปของผู้อื่น ของตนเห็นว่าไร้ค่า แตไปนิยมยินดีกับของผู้อื่น

ตองกล้วยบาดมือ ความเสียหายค่อยๆ บาดลึกเข้าไปทีละน้อยอย่างยากที่จะสังเกตพบ

มีดหน้อยเคี่ยนต้นตาล หากมีความพยายามมาก แม้มีดเล็กก็อาจค่อยๆ บาดให้ต้นตาลล้มได้

ไก่โดนค้อน "เหมือนไก่ถูกทุบ" คือดิ้นพราด, เปะปะอย่างขาดสติ

ขดออกแพ้ทุเจ้า ขดเข้าแพ้สัทธา "เขยิบออก พระเดือดร้อน เขยิบเข้า ชาวบ้านเดือดร้อน" มีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน

ตัวแพ้ คนหรือสิ่งที่ทำให้คนหรือสิ่งหนึ่งเกรงหรือตกอยู่ในอำนาจ

ตัวข่ม " "

ศนขาวเยียะกินลำ ศนดำเยียะหีม่วน "คนขาวทำอาหารมีรสดี คนคล้ำ ร่วมเพศได้รสชาติ"

สีบ่าทันดิบ ผิวคล้ำขำคม

สีทุเจ้าไห้ ผิวงามชนิดที่ทำให้พระร้องไห้อยากจะสึกไปแต่งงานด้วย

ซู่ไกลกินของฝาก ซู่ใกล้กินสากมอง "คนที่อยู่ไกลได้กินของฝาก แต่คนที่อยู่ใกล้ต้องรับภาระตักน้ำตำข้าวและปรนนิบัติ"

พี่น้องไกลกินหัวไก่ พี่น้องใกล้กินหัวศวย ญาติที่อยู่ไกลได้กินของดี คนที่อยู่กลับถูกด่าว่า

มดก้นปูน "มดที่อยู่ใต้เต้าปูน" คือหนุ่มสาวที่คอยพัวพันกันเสมอ จนดูเกินงาม

อาบน้ำดำหัว เอาผัวแถมใหม่ "ชำระสิ่งปฏิกูลทิ้งแล้วเริ่มตันชีวิตใหม่"

บ่ข่ามสวัสดี ผู้ใหญ่บ้านที่ไปอำเภอระอาต่อการที่ต้อง "สวัสดี" คนโน้นคนนี้

หัวเพียงกัน "มีศักดิ์ศรีพอๆ กัน" มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

บ่ถูกตับ เกลียด(คน), เข้ากันไม่ได้, ชะตาไม่ต้องกัน

บ่โล่งกัน ไม่ยอมกัน, มักหาเรื่องกันเสมอ, ไม่ถูกชะตา

หมูร้อง เมียไห้ ลูกเปนไข้ ไฟดับ หลัวเปียะ(ฟืนเปียก) ไฟบ่ติด(ก่อไฟไม่สำเร็จ) เข้าหวิดแลง เข้าสารหวิดกะหล็อก(ข้าวสารไม่ติดหม้อติดไห) หรือ แกงหวิดหม้อ เป็นความทุกข์ทุรนของพ่อบ้าน

ฝนบ่ตก บ่รู้เรือนรั่ว หากไม่มีปัญหาก็ไม่รู้ว่าคนหรือของที่มีอยู่นั้นจะมีคุณภาพหรือไม่

ถ่านไฟตกใส่สันขา เกิดความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ต้องปัดเป่าโดยเร็ว

เขาะเข้าอ้ง เข้าข้างตัวเอง, กวาดเอาผลประโยชน์เข้าตัว

บอนห้วยใดบ่คัน "บอนขึ้นอยู่ที่ด้วยใดๆ ก็คันเหมือนกัน" ต่างคนต่างก็มีดี

ฟ้าแมบไหน หันฝาเรือนเที่อ "พอฟ้าแลบจึงจะเห็นฝาเรือน" คือนานๆ จึงจะกลับมาบ้าน

ฟ้าแมบไหน หันก้นทูเที่อ "พอฟ้าแลบจึงจะมองเห็นหลังบ้าน" " "

เขาศวายหล้างว้อง "เขาความย่อมจะโค้ง" คงมีโอกาส, ย่อมเกิดขึ้น, เวรย่อมตามสนอง

ตามีหน้า ผ่อหน้าบ่หัน "ตาอยู่ที่ใบหน้าแต่ดูหน้าไม่เห็น" ใกล้ตัวแต่ทำเมิน

เข้าหวิดแลง แกงหวิดหม้อ ยามยากก็มาจนจนไม่มีทางออก

ผีปวย คือคนเปลือยหรือคนนุ่งน้อยห่มน้อยให้คนเห็น ถือว่าไม่เป็นที่ยอมรับ

ปวยศวยล่ามค่าม เปลือยกายให้อวัยวะเพศชายฟาดไปมาตามตะโพก

ฟ้อนโซะโละดอกข่า ฟ้อนรำอย่างไม่มีแบบมีแผน ฟ้อนแบบคนเมา

ลากเล้ยลากเต่ย ลากยาวรุ่มร่าม

น้ำกละย้อย เห็นแล้วน้ำลายไหล-น้ำแห่งความตะกละย้อยยืดจากปาก

น้ำลายย้อยเท้ยๆ น้ำลายหยดติ๋งๆ,เห็นแล้วอยากกินมากอย่างหมาเห็นเจ้าของถือกระดูก

ชืน "ตะกั่ว" แต่หมายถึงเชื่องช้า ไม่ค่อยตอบสนอง เช่นหนุ่มรู้ไม่ทันว่าสาวให้ท่า

หมดไส้หมดปุม "หมดไส้หมดพุง" ไม่เหลืออะไรอีกแล้ว

รูขี้เปนช่อ "หางจุกตูด" คือวิ่งหนีอย่างไม่คิดชีวิต

หลามหลู้หลามหลูด เกาะกันเป็นพรวน, ยั้วเยี้ยไปหมด

หนังบาง/เนื้อแร “ผิวบางหรือเนื้อบางเหมือนแพร” ไม่อดทนต่องานหนัก

เรือนกลวงใน คนมีหน้ามีตาแต่เบื้องหลังนั้นไม่เหลืออะไรเลย คือยากลำบาก

ชื่อช้างร่างแมว มีชื่อเสียงใหญ่โต แต่ความจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น

เยี่ยวปลอมฝน ทำความผิดโดยใช้สถานการณ์ปิดบัง เหมือนพอเปียกฝนก็เยี่ยวตาม

อึ่งแค้นเม่า “อึ่งอ่างที่สำลักแมลงเม่า” ได้ผลประโยชน์มากจนเป็นที่น่ารังเกียจ

เหื่อไหลคร้าว “เหงื่อกาฬ” คือเหงื่อที่บอกว่าแทบตาย, เหนื่อยยากแทบตาย

นาดีไผบ่ละเปนร้าง “นาที่ดีนั้น ย่อมไม่ถูกทิ้งร้าง” คนดีจริงคงไม่ถูกทิ้งให้เป็นโสด

เมื่อคืนเปนนกชัน เมื่อวันเปนนกเค้า ตอนกลางคืนกระฉับกระเฉง กลางวันทำท่าจะหลับ

เอาน้ำลายทา ใช้การเจรจาจนได้ผล แม้จะไม่ค่อยชอบธรรมบ้างก็ตาม

เลิงพอย ชอบเที่ยวงานโน้นไปต่องานนี้ เที่ยวไปเรื่อยๆ ไม่ทำงาน ไม่น่าคบ

ผีเถิงป่าเรี่ยว บ่ฝังก็เผา “ศพถึงป่าช้าแล้ว ไม่ฝังก็ต้องเผา” ต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

เจียดแคม “นักชนกว่างใช้ไม่ปั่นยั่วให้กว่างฮึดสู้” ยุให้สู้, ให้กำลังใจ, ยุหนุ่มกับสาว

น้ำโตะ ชอบให้คนหลอก แม้เห็นชัดๆ ว่าเหตุผลที่ยกมากล่อมนั้นจะตื้นเขิน

น้ำสุ่ย ชอบให้คนหนุน, พอคนให้กำลังใจก็ฮึดสู้

แมวขึ้นต่วน บ่ม่วนใจหนู “แมวขึ้นเพดาน หนูก็ฝ่อ” พอผู้มีอำนาจมากกว่ามา ทุกคนก็อึกอัก

หำแดง “อัณฑะยังแดงอยู่” อยู่ในวัยคะนอง, ยังไม่โตพอ(ใช้พูดเชิงปรามาส)

รูดหำ “รูดอัณฑะ” คือรูดเอาทรัพย์สินไปหมด

ผีปันกิน “ผีแบ่งช่องทางให้กิน” เก่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ร่อมหนู หนูไต่ ร่อมไหน่ ไหน่เทียว “หนูและกระจ้อนก็มีทางเฉพาะของตน” ต่างคนต่างมีดี

แมลงบ้งบ่ตายกลั้นใบไม้ “ตัวบุ้งไม่เคยตายเพราะขาดใบไม้” คนย่อมมีทางหากินเสมอ

เวรทันพลันไคว่ กรรมเวรย่อมมาตอบสนองในเวลาอันรวดเร็ว

ทัดตายาม ถูกจังหวะ

น้ำหัว ส่วนที่ดีที่สุดของสิ่งนั้น เช่น สุราที่กลั่นครั้งแรก

น้ำพื้น ความเป็นมา

ผักเกี้ยวครก "ไก่" ที่วนอยู่กับครกกระเดื่องคอยกินข้าวที่ตก ไม่อยากเรียก "ไก่"

ไม้ต่างปล้อง พี่น้องต่างใจ ไม้ไผ่แต่ละปล้อง พี่น้องแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน

น้ำพริกตาแดงแตกขาบ "ปล่อยให้นำพริกแห้งติดอยู่ก้นชาม" ไม่ใส่ใจครอบครัวของตน

พู้เขียวหางดอก "ไก่ตัวผู้สีเขียว หางออกดอก" คือผักกาดที่มีดอกที่ส่วนปลาย

ลูกตับลูกท้อง คนที่มีความสนิทกันมากแต่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

รถเซ็ก(เจ๊ก) เมียแขก สาแหรกปุด สุดขาด สลาดหิ้น ชิ้นโอ่ บ่ดีกินบ่ดีใช้ สิ่งที่ไม่ควรนำ

มาใช้คือ รถเก่าของคนจีน เมียเก่าของแขก สาแหรกขาด เสื่อขาด ไม้กวาดกร่อน เนื้อเน่า

ขุดตุ่น บุ่นหน่อ ทำงานซึ่งยากที่จะสำเร็จ

ไหจับหม้อ "ไหนึ่งข้าวพอดีกับหม้อที่ใช้นึ่งข้าว"ลงตัวพอดี, ของคู่กัน, หนุ่ม+สาว

จับใจแร้ง บ่แหน้นใจกา จับใจครูบา บ่จับใจพระหน้อย อีแร้งพอใจแต่อีกาไม่ชอบ อุปัชฌาย์พอใจ แต่เณรไม่ชอบ

จับใจแร้ง บ่แหน้นใจกา จับใจหมอฆา พยาธิ์บ่สู้ "……..หมอพอใจ แต่โรคร้ายไม่เอาด้วย)

จับใจงู บ่ชูใจเขียด จับใจเพียด บ่จับใจไม้คาน/ซ้า "งูชอบ เขียดไม่ชอบ กระบุงชอบ ไม้คานว่าไม่ถูกใจ"

ช้างย่ำนา พระญาย่ำเมือง กิจกรรมที่เป็นเกียรติยิ่ง แต่ก็สิ้นเปลืองมาก

น้ำซึมบ่ซาย "น้ำที่ซึมออกจากบ่อทราย" แม้ไม่มากแต่ก็มีเรื่อยๆ อย่างข้าราชการ

ป็อกขี้แข้น ลักษณะของคนเตี้ยล่ำมะขามข้อเดียว

โดนพอรทุลุง "หลวงลุงอวยพร" คือโดนด่าแบบพร่ำพิไรด่า

สลิดดก "ดอกสลิดช่างมีมากนัก" คือดัดจริต หรือมีจริตมารยามาก

ล้นท้างเหลือแท "ล้นออกจากช่องระบายน้ำและเขื่อน" ไม่เชื่อฟังคำทัดทาน

บ่ล้นท้าง บ่เหลือแท บ่นักแก่ บ่เถิงหนี้ หากเป็นคนดีอยู่ในโอวาทก็คงจะไม่หลุดมาถึงที่นี่

กินเข้าจานน้ำตา "กินข้าวเคล้าน้ำตา"

กินบ่ได้พรากหางมอง "แม้กินข้าวก็ยังไม่พ้นจากการตำข้าว" ถูกเคี่ยวเข็นให้ทำงานหนัก

ตำราดียกช้า บอกไฟเฝ้าห้าขึ้นสูง คนที่มีต้นทุนทางปัญญามากถึงจะช้าไปบ้าง แต่ให้ผลดี

ผีบ่ว่า ฮ่าบ่จับ "ผีและโรคห่าไม่แตะต้อง" คนที่อดทนหรือแคล้วคลาดต่อโรคภัย

คับพี่ทุ "คับข้องเหมือนหลวงพี่คับใจ" เดือดร้อนแต่ตัดสินใจเองไม่ได้

แม่เภ้อ มดแดงที่มีปีกบินไปสร้างรังใหม่, เรียกหญิงที่วางอำนาจเป็นหัวหน้า

หัวโป่ ผู้นำ, หัวโจก แต่มีพฤติกรรมไม่สมควร

หนังสือตาบอด เห็นตัวหนังสือ แต่เป็นภาษาที่ตนมืดบอดที่จะอ่านได้

ตีนใสมือใส คือลักษณะมือและเท้าของคนที่ไม่ทำงาน, หนักไม่เอา เบาไม่สู้

ลาบฟาน แม่มานอ่อน ที่เสพแล้วถึงใจ คือได้กินลาบอีเก้งและร่วมเพศกับหญิงท้องอ่อนๆ

ผีบาปบ่พ้องหัว แม้ผีประจำความบาปก็ยังไม่เข้าข้าง, กรรมตามสนอง

ผีกละหงอน ผีกละที่หมอทั่วไปกำราบไม่อยู่, คนที่มีมิจฉาทิฐิ

ลอกแลน ฉลาดแกมโกง, ไม่น่าคบ, ไม่น่าไว้วางใจ

ฝากลูกนกกับผีพราย ไว้ใจคนที่ไม่ควรจะไว้ใจ

ผีกินบุกกินบอน คนที่พูดจาไม่เพราะ, พูดไม่เข้าหูคน, คนที่ชอบบ่นเพ้อเจ้อ

ไปค้าถ่าน เรียกคนที่ตายและเผาศพแล้ว

ร้าปลาหลวง ปลาร้าที่ทำจากปลาตัวโต ของที่มีลักษณะเด่นกว่าอื่น

ซากล่องเข้าไหว ยาที่ช่วยให้ "กระติบข้าวโยกอยู่เสมอ" คือทำให้เจริญอาหาร

ซาป่าเรี่ยวหมอง ยาที่ทำให้ป่าช้าขาดกิจกรรม คือช่วยให้คนอายุยืน ไม่เข้าป่าช้าง่ายๆ

พ่อเลี้ยงพูเลยหิ้น หมอที่ใช้แง่งไพขนาดสั้นถูขับพิษไปตามร่างกายของคนป่วยสาวสวย

ขว้ำก็เปนลาย หงายก็เปนดอก ลักษณะมือของผู้มีบุญ

ขี้เดือนถูกเสียม ดิ้นพราดเหมือนไส้เดือนตัวขาดเพราะโดนเสียม-จริตเกินงาม (หญิง)

ตายบ่กับพริกกับเกลือ ตายอย่างไม่คุ้มค่า

แมลงอันนั้น "ไอ้นั่น"มักใช้เรียกคนที่ไม่พึงปรารถนา โดยถือว่าเป็นแมลงชนิดหนึ่ง

แม่ร้างช้างหม้าย อย่าได้ประมาทหญิงหม้าย เพราะยังมีความเป็น "ช้าง"อยู่ในตัวเอง

อู้มีปลายฟ้า พูดถึงสิ่งที่อยู่ในอุดมคติ หรือพูดง่ายแต่ทำยาก

อู้ยาง "พูดแบบกระเหรี่ยง"คือพูดยกย่องตัวเอง

ดำดินบินบน (โอ้อวดว่า)มีความสามารถสูงเหนือผู้ใด

เข้าเหลาะ "อยู่ในปลอกดักแด้" ผิวซีดของคนที่ไม่ได้ทำงานหนักหรือป่วยนาน

เปนตังเปนเหนียว เหนียวเหนอะหนะ อย่างผิวเหงื่อโชกและไม่ได้อาบน้ำ

ข้าเจ้าเอาของ ต้องทำลายเจ้าของเพื่อเอาประโยชน์ ประหารกิเลสเพื่อเอานิพพาน

ข้าช้างเอางา "ฆ่าช้างเพื่อเอางา" ลงทุนอย่างไม่คุ้มค่า

สตางค์ออกรา คนตระหนี่ มีเงินแล้วไม่ใช้จนเงินขึ้นรา

ควายบ้านพู้นมาโทร้วบ้านนี้ "ควายบ้านโน้นมาทำลายรั้วของบ้านนี้" หนุ่มมาละเมิดจารีตของบ้านนี้ มักใช้พูดเมื่อไปเจรจาสู่ขอสะใภ้

ไม้ดีผ่า ป่าดีเผา "ไม้สมควรผ่า ป่าสมควรเผา" คือหนุ่มสาวควรมีคู่ได้แล้ว

เหนียวซางยาง เหนียวเหนอะหนะ ลักษณะอย่างเหงื่อออกมากและไม่ได้อาบน้ำ

เปนเค้าเปนคัน เป็นประธาน, เป็นผู้รับผิดชอบ

เปนแก่ เป็นหัวหน้า

เปนหนัก เป็นผู้รับผิดชอบ, เป็นประธาน

แคนตับ "เสียดแทงที่ตับ" คือรู้สึกชักจะทนไม่ได้, ไม่ถูกใจหรือไม่ถูกชะตา

พระญาลืมงาย "ชื่อของเล่นที่ดูง่ายแต่เล่นยาก" งานที่ดูเหมือนง่ายแต่สำเร็จยาก

พริกมีบ้านเหนือ เกลือมีบ้านใต้ เพื่อนบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

หลวักบ้านนอก บ่เท่าสอกกอกในเวียง หลวักในเวียง บ่เพียงในศอก

หลวักในศอก บ่เท่าวอกขี้ฆา วอกขี้ฆา บ่เท่าฮาจักหื้อ คนฉลาดในบ้านนอกย่อมแพ้คนไม่ค่อยได้เรื่องในเมือง คนฉลาดในเมืองก็ยังแพ้คนในคุก คนฉลาดในคุกก็แพ้ไอ้ขี้ยาโกหกเก่ง เจ้าขี้ยาโกหกเก่งที่ว่าก็ยังแพ้คนที่พูดคำว่า “กูจะให้” คือผัดผ่อนไม่ยอมจ่ายไปเรื่อยๆ

ครูดๆ ยาดๆ อิดๆ ออดๆ, มัวทำโน่นทำนี่อยู่และไม่ยอมก้าวไปข้างหน้า

ขึ้นค้องขึ้นกลอง ขยายขอบเขตไปเรื่อยๆ, ชักจะไปกันใหญ่

เสียงค้องเสียงกลอง เสียงมองตำเข้า เสียงทุเจ้าปันพอร เป็นเสียงที่เป็นมงคล

ทุพระอยู่วัด ม่วนค้องกับกลอง ควายลงหนอง ม่วนกับหย้ากับน้ำ แต่ละคนมีวิธีหาความสุข

วอกบ่กุ้มก้น โกหกไปได้ไม่ตลอด, โกหกไม่สมจริง

สวกบ่กุ้มก้น ทำเป็นฉุนเฉียวเก่ง แต่ก็เอาตัวไม่รอด

หน้าแห้มแก้มไหม้ หน้าตาเกรียมแดด

หน้าแท้ตาว่า ดูบุคลิกแล้วน่าเชื่อถือ

หน้าดีตาดัก หน้าตาดี

หน้าลอกตาเหลื้อม หน้าทะเล้น

วอกโทน “ลิงโทน” คือทั้งโกหกทั้งดุดัน

วอกนัก “มีลิงแยะ” คือโกหกเก่ง

ทึกคึกขำที่ หน้าบี่กลางทาง กอบโกยด้วยความโลภ แต่ก็บริโภคไม่หมด

แปลงหน้าไค่หน้าบี่ ทำหน้าเหมือนจะร้องไห้

เข้าเลิ้กเข้าบ่นัก เข้านักเข้าบ่เลิ้ก ข้าวอยู่ลึกลงไปในกระติบแสดงว่าเหลือน้อย แต่ข้าวที่มีมากนั้นจะไม่อยู่ก้นกระติบ

เมียนางช้างแก้ว เมียที่ผัวยกย่อง, เมียที่มีความสง่างาม

เข้าเลิ้กเข้าเดิ้ก ถลำตัวเข้าไปอีกเรื่อยๆ, ไปกันใหญ่

ชะเหลื่อมชะเกื่อม ตีความได้ยาก

จะหลวะจะกวะ (พูดจา)สัปโดกสัปดน

ลูกสิกข์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี แต่ละคนก็มีตำราของตนเอง

เผิ้งยังรู้พาไม "ผึ้งยังมีเหล็กไน" แต่ละคนย่อมมีพิษสง

เหลิมเหล้อเหลิมส้าง เรื่อยๆ เฉื่อยๆล ไม่ทำการทำงาน

ดำศวัน ก้าวไปขางหน้าทั้งๆ ที่มองหาทางออกไม่เห็น

งูบ่หื้อเคียด เขียดบ่หื้อตาย ให้ทุกฝ่ายพอใจหรือได้รับประโยชน์ตามควร

งูลืนเขียด เป็นตะปุ่มตะป่ำ มักใช้พูดเชิงประชดด้ายหรือเชือกที่ไม่เรียบ

ตีหัวฟากสนั่นหัวฝา "ตีวัวกระทบคราด" ลงโทษคนหนึ่ง แต่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายนั้นไม่พอใจ

ห่มศอก็หวิดตีน ห่มตีนก็หวิดศอ "ชักหน้าไม่ถึงหลัง", ขาดตกบกพร่อง

นับได้นับเยียะ ตามเคียะส่องหี มีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีประสีประสา

ปะผ้าทวบเมื่อใกล้แจ้ง "กว่าจะเจอผ้าห่มก็จวนสว่าง" กว่าจะรู้วิธีก็เมื่อจะจบงานแล้ว

เปนดดๆ งงๆ เงอะๆ งะๆ, ทำอะไรไม่ถูก

อาบน้ำที่ไหน สีขี้ไคลที่หั้น ทำงานที่ไหน ที่นั่นก็สกปรกเลอะเทอะ

กินเข้าร่วมขัน หีบแกงร่วมช้อน "กินข้าวขันโตกเดียวกัน ใช้ช้อนซดแกงก็คันเดียวกัน"

อาบน้ำร่วมท่า กินปลาร่วมห้วย มีกิจกรรมร่วมกัน, มาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านนี้

เปนสัทธาวัดเดียวกัน เป็นศรัทธาของวัดเดียวกัน, มาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านนี้

ผีตัวเดียวกัน เลวร้ายพอๆ กัน

รอมพอย ร่วมทำบุญ, ร่วมสมทบทุนคือหาเงินให้เจ้ามือการพนัน

ศนใหย่แล้ว บ่ต้องมาสอน จี้หีดแมลงชอน ไผสอนมันเต้น โตๆกันแล้ว ไม่น่าต้องสอนหรอก

ดูแต่จิ้งหรีดและแมลงกระชอนที่ไม่มีใครสอนก็ยังกระโดดเองได้

ลูกเต้าเข้าปั้น ??????

กินตับ ทะเลาะกันอย่างเอาเป็นเอาตาย (พูดประชด)

<u>หมา</u>ตาย<u>หมา</u>แทน ?? แมลงตายแมลงสืบ จะมีการต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ตามระบบ

พลันตกพลันหลั่น ขอให้หมดภาระโดยเร็ว อย่างอวยพรแม่ค้า หรือให้หนุ่มสาวพบคู่

คลองกีด "ถนนที่คับแคบ" ที่ที่คนไม่ถูกชะตากันต้องมาประจันหน้ากัน

บ่ใช่เหล็กน้ำพี้ เอามาตีดาบสรีกัญไชย ไม่ได้คนที่ดีจริงๆ มาเป็นคนสำคัญของตน

เอี้ยงรักควาย ควายบ่รักเอี้ยง รักและห่วงคนอื่น โดยที่คนนั้นไม่สนใจใยดีกับตนเลย

น้ำขว้ำบ่เตมไห เมื่อพลาดไปแล้ว จะให้ได้คืนมาทั้งหมดนั้น ก็ย่อมเป็นไปไม่ได้

สล่าเรือนหลุ "เป็นนายช่างแต่เรือนของตนชำรุด" ทำงานให้ผู้อื่น ลืมดูแลตัวเอง

ของค้าของขาย ของที่มีต้นทุน จะให้กันเปล่าๆ ไม่ได้

กินจ็อบกินแจ็บ เสี้ยงแอ็บปลายกล่อง กินพร่องบ่กินพร่อง เสี้ยงกล่องปลายไห กินไพกินไพ

เสี้ยงไหปลายแอ็บ กินไปเรื่อยๆ หมดไปเรื่อยๆ, กินไม่รู้จักหยุดจักหย่อน

แต้นแหว้นเท่าแป้นหม้อน้ำ (ข้าวจี่) แผ่นเล็กบาง แต่ขนาดเท่ากับฐานรองรับหม้อน้ำ

แตดเหลี้ยม เรียกผู้หญิงที่อวดรู้อวดฉลาด หรือชอบพูดจาทิ่มแทงผู้อื่น

หีแซะ เรียกหญิงที่มักมากมั่วในกามารมณ์จนอวัยวะเพศแฉะอยู่เสมอ

ยางอึ่ง "กระเหรี่ยงที่ทำให้ตัวพองเหมือนอึ่งอ่าง" คนที่ยกยอตนเอง

เขี้ยวเปนชิ้น "ยิ้ม/หัวเราะจนเห็นเหงือก" ด้วยความปลาบปลื้ม

กล้าในบ้าน ค้านกลางคลอง ทำเป็นเก่งกล้าก็เฉพาะในบ้าน แต่พอออกงานแล้วก็แพ้เขา

ดีดๆ ศวิดๆ ทำเป็นเตะๆ ถีบๆ, ทำท่ากระฉับกระเฉงกระตือรือร้น

เปนเอนเปนยาม ทำท่าหยิ่ง

กล้าขี้ครั่ง ทำว่าเก่งกล้า ที่แท้ก็แค่ขี้ครั่ง ไม่แข็งจริงอย่างเหล็ก

เต้นหงๆ ทำท่ากระโดดโลดเต้น(ด้วยความดีใจ)

เงินคำมีที่ยาก รากไม้มีที่แขง จะพบเงินทองก็เมื่อทำงานยาก เหมือนพบรากไม้ที่ดินแข็ง

หลับหื้อได้เงินหมื่น ตื่นหื้อได้เงินแสน แพนอ้งมือ หื้อได้เปนล้าน เทียวแอ่วกลางข่วงบ้าน หื้อหล่มใส่ขุมเงินขุมคำ คำอวยพรขอให้ร่ำรวยมากๆ และโดยง่าย

ถีบวันซันคืน เดินทาง (อย่างรวดเร็ว) ทั้งกลางวันกลางคืน

ถีบหัวซันตีน (พี่น้องที่) คลานตามกันมา

ซ่าไปเก็บคำแม่ยิงไพท่า ย่าไพเก็บคำแม่ย่าไพสวน อย่าไปจริงจังกับคำที่พูดกันให้พอเพลิน

ท้องบ่ตันเหมือนน่อง/ขา ต้องทำมาหากิน

อึ่งกับเม่า ชิ้นเน่ากับหนอน "อึ่งอ่างชอบกินแมลงเม่า หนอนขอบเนื้อเน่า" ของมันพอดีกัน

กินหมอมๆ ผอมซ่อศ่อ กินอยู่เรื่อยๆ แต่ก็ยังผอมอยู่

กินสะโละสะละ กินอย่างไม่คำนึงถึงหลักสุขอนามัย

ตาตุ่น ตาเหมือนตาตัวตุ่น- ตายิบหยี

ตาเหมือนบ่าต่อมแต็บ "ตาเหมือนกระดุมแป๊บ" คือตาที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ปากม่อศอมื่น ปากพูด

ปากหมด มีอะไรก็พูดก็บอกคนอื่นหมด

ปากแหลว พูดมีรายละเอียดมาก

ปากเปียะ "ปากเปียกปากแฉะ" ปากที่ไม่เคยแห้ง คือพูดอยู่นั่นแหละ

ปากผ่อย ปากเปราะ

ปากนัก พูดมาก

ปากบ่ดี พูดไม่ดี, พูดไม่เข้าเรื่อง

ปากคัก พูดตะกุกตะกัก

บ้านเหนือบ้านใต้ บ้านใกล้เรือนเคียง

กินฝืด ทำได้ยาก, หาช่องทางทำมาหากินลำบาก

สะหลดสะหลัน บังเอิญ, โดยบังเอิญ

สะหลิดปิดพ่าง ดัดจริตดีดๆ ดิ้นๆ

หีบปากหีบศอ ทำปากเหมือนซดน้ำแกง, อยากกินมาก

เชิญขี่ม้าสามสอก ไพบอกนายอำเภอ แน่จริงก็ไปบอกนายอำเภอเลยก็ได้ (พูดท้าทาย)

เอาแท้เอาว่า เอาจริงเอาจัง, มีความพยายามสูง

ฟู่แท้บ่ว่าแท้ พูดว่าจริง แต่ก็ไม่เป็นจริง

ฟู่เหล้นเปนแท้ พูดเล่นๆ แต่ก็เป็นไปจริงๆ

หาบห้อ รับภาระแทนผู้อื่น อย่างแต่งงานกับสาวที่มีท้องมาแล้ว

แพ้ห้อแพ้ม่าน “เอาชนะพวกฮ่อและพม่าได้” เก่งจริงๆ

มาลูนปูนแพ้ มาทีหลังแต่มาดึงดันจะเอาชนะ, ระรานคนอื่น

แหมะฮาก “แทบอาเจียนทะลัก” คือหนักจริงๆ

ปันสามเอาส่วน “แบ่งสามส่วนแล้วได้เพียงส่วนเดียว” ได้ไม่เต็มที่

หูหนาตาหมืน (ทำเป็น) ไม่ได้ยิน ไม่เห็น

หมืนซึ่งลึ่ง เป็นไม่รู้ไม่ชี้, ไม่ตอบสนอง

หนักหน้าหนักตา อาการที่แสดงว่าจะเป็นไข้

หักหน้าวอก หยักคำข้าวให้เป็นแอ่งเพื่อจะพุ้ยเอากับข้าวได้มากๆ

สอกกอก ตลบตะแลง, ไม่น่าคบหา

โกเลมังเล เอะอะโวยวาย

ขะลึกทึกทัก ผลุนผลัน, รีบร้อน, กะทันหัน

บักเดียว ไม่ยอมเปลี่ยนใจเป็นอย่างอื่น, ไม่เปลี่ยนในสิ่งที่กำหนดไว้แล้ว

หมาหลวงบ่แพ้หมาหลาย คนที่เก่งคนเดียวย่อมเอาชนะคนที่ด้อยกว่าแต่จำนวนมากไม่ได้

เสิงสางเยิงยาง (ติดพัน) อีรุงตุงนัง

เขิงขางเนิงนาง (ติดพัน) อีรุงตุงนัง

เทพอย “รื้องานฉลอง” ทำให้งานพัง, ทำให้งานที่ผู้อื่นเตรียมไว้ต้องล้มเลิก

ลืมตายลืมยัง ไม่กลัวจะเป็นหรือจะตาย, ทุ่มเทเต็มที่

ลื้มเก่าลื้มใหม่ ซ้ำแล้วซ้ำอีก

ก้อหย้อก้อแป้ ทรหดอดทน

เอายังเอายัง “เอาไปแล้ว ก็ยังเหลืออยู่อีก” ไม่เสร็จสิ้น

หำแพบ “อัณฑะแบน” หมายถึงหญิงที่ทำเป็นเก่ง, หญิงที่เป็นกะเทย

ปุดตีนปุดมือ “ขาดตีนขาดมือ” ขาดผู้ช่วยคนสำคัญไป

หวิดตีนหวิดมือ “ขาดมือ” ไม่พอใช้

หล่มช่อง “ถล่มลงในช่อง” คือลงสู่หลุม(ฝังศพ)

หมดเฝ่า “หมดดินปืน” คือหมดความสามารถ

สดตาด ล้มเหลวกลางคัน เหมือนบั้งไฟซึ่งสิ่งที่ปิดดินปืนไว้นั้นหลุดออก

คุคะนโม อาการของผู้เฒ่าที่ลุกนั่งลำบาก

คุๆ มะๆ อาการของผู้เฒ่าที่จะทำอะไรก็ไม่สะดวก

บ่ากุกบ่ากุย เนิ่นนานมากมาแล้ว

ถอดตาม อาการของกว่างที่ถอดตัวหนีจากคู่ต่อสู้, ถอดใจ, ไม่ยอมสู้อีกแล้ว

จับใจหมี บ่ดีใจเผิ้ง จับใจมองเซิง บ่ดีใจเงี้ยว คนที่ได้เปรียบก็ชอบ คนเสียเปรียบก็ไม่รับ

ขี้ใส่ก้น โยนความผิดให้แก่ผู้อื่น

ขี้เตมเตี่ยว ขี้แตกเต็มกางเกง, มีความผิดติดตัว

ขี้เตมก้น มีความผิดติดตัว

ลำที่ปาก ยากที่ใจ ปากว่าอร่อย แต่ลำบากใจ

บ่ได้ชิ้น บ่ฟัน บ่ได้สัน บ่ลาบ จะทำสิ่งใดก็ต้องให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด

หน่วยนักหักกิ่ง คำคึดยิ่งหนักใจ มีผลมากทำให้กิ่งไม้หักได้ มีความคิดมากก็เดือดร้อนใจ

ล่าต่ำเอาฝน ล่าบนเอาแดด อาการของหิ่งห้อย ถ้าบินระดับต่ำจะมีฝนตก บินสูงฝนจะแล้ง

ฟ้าแดงฝนหาย ฟ้าลายฝนตก ถ้าเมฆลายเป็นริ้วๆ แสดงว่าฝนจะตก

ทั่งดังใส่ กระแทกลงออกจมูก แสดงกริยาที่ไม่สบอารมณ์กับคนพูดโอ้อวด

ทั่งดังหงาดๆ ได้กลิ่นฉุนมากระทบจมูกอย่างรุนแรง

เหล้ากาหย้าเมืองวาย “เหล้าเถื่อน” คือเหล้าที่มักเอาไปซ่อนในดงหญ้าสาบเสือ

สาบบ่ามุดสุก “ได้กลิ่นละมุดสุก” คือกลิ่นเหล้าจากปากของคนขี้เหล้า

เอนศอพือ “เส้นเอ็นที่ลำคอพองออกมา” ลักษณะของคนที่ใกล้จะตาย

ฟังคำเมื่อ เชื่อคำผี “เชื่อคำทำนายและคำที่ผีบอก(ผ่านคนทรง” ลักษณะคนงมงาย

บ่ทันไพป่าก็ปะเสือ ยังไม่ทันเริ่มกิจกรรมก็พบกับสิ่งเลวร้ายเสียแล้ว

อ่อนไหนแทง แขงไหนเว้น พบจุดอ่อนก็ต้องซ้ำเข้าที่นั้น หากเป็นจุดแข็งก็เว้นเสีย

พัดดังล่ายๆ “ปัดจมูกบ่อยๆ” คือโบกมือแสดงการปฏิเสธซ้ำแล้วซ้ำอีก

หีหนู/ หีมด ขนาดเล็กมาก

แนหน้อยบ่ทันขึ้น “ปี่เล็กยังไม่ทันขึ้นเสียง (ก็แพ้เสียแล้ว)” ยังไม่ทันเริ่มก็ล้มแล้ว

เสี้ยงขี้เสี้ยงซ่าง หมดทุกสิ่งทุกอย่าง

น้ำลายพอจาง “จนน้ำลายจืด” คือต้องใช้โวหารกล่อมอยู่นานมากกว่าจะสำเร็จ

บ่ทันนั่งฟั่งเซียดแฑ่ง “ยังไม่ได้นั่งก็รีบเหยียดขา” ยังไม่ทันได้ทำงานก็คุยโตเสียแล้ว

แปลงหน้าหน้อยตาหน้อย ลดท่าทีความสำคัญลงเพื่อเอาใจอีกฝ่ายหนึ่ง

ซื้อแล้วก็เหมือนได้บ่ดาย “ซื้อแล้วก็เหมือนได้เปล่า”

ซื้อแพงกินทึงดูก ซื้อถูกกินบ่ลำ แต่ละสิ่งย่อมมีคุณค่าสมราคา

เภี้ยงหลูบ/เภี้ยงดำ โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (aids)

ผัวรักเมียแพง สามีภรรยาที่รักกัน

แก้วมาลูน คนที่มาทีหลัง มักใช้ในเชิงประชด

ทือเซอะ/ ทืองาว เห็นว่าเซ่อ เห็นว่าโง่

ปันต่า แบ่งส่วนให้

ปันกันหลวักพร่องลอ “แบ่งให้คนอื่นฉลาดบ้างซี” ถือว่าฉลาดคนเดียวได้อย่างไร

ตาแหลวเมือง คนที่รู้เรื่องบ้านเรื่องเมืองไปเสียทุกอย่าง, คนสอดรู้สอดเห็น

ขี้สูนราก รากสูนขี้ “อาเจียนผสมอุจจาระ” สับสนปนเปกันไปหมด

ปากพิษ “เป็นจริงเหมือนคำที่พูดไว้” วาจาศักดิ์สิทธิ์

ปากล้ำคำเหลือ พูดล่วงเกิน

ลองปาก พูดเป็นลาง ในทำนองทักว่ากิจกรรมที่จะทำนั้นคงจะวอดวาย

แตดเหลี้ยม หญิงที่อวดฉลาดกว่าชาย

น้ำนอง สิ่งที่มีมากในบางช่วง อย่างของที่มีผู้นำไปทำบุญในวันสำคัญ

ชักยาว ทำให้ยืดยาวเกินจำเป็น

ชักดึกดึก ดิ้นกระดึกกระดัก, อาการชักกระตุกก่อนจะตาย

เสือเถ้า บางท้องถิ่นเรียกบิดาว่า “เสือเฒ่า”

บอกมอก “จะบอกให้รู้ว่าขนาดไหน” คือจะไปสอนให้รู้จักฝีมือเสียบ้าง

ดักอย่างทากเข้าหีวอก ทำเป็นเงียบทั้งๆ ที่พลุ่งพล่าน

เปนอะหลุ่ยตุ่ยต่าย เป็นพะรุงพะรัง

ดีค่าปาก เก่งแค่คำพูดเท่านั้น พอให้ทำจริงก็ทำไม่ได้

ได้ค่าปาก เก่งแค่คำพูด ให้ทำจริงก็ทำไม่ได้

เปนบ่าหลูดจูดจีด/อะหลูดจูดจีด ขรุขระ, ตะปุ่มตะป่ำอย่างผิวมะกรูด

ลายพร้อย มีลวดลายไปทั่ว

ลายพรุ้ย มอมแมมไปทั่ว

บ่ลุกค่าเสา "แค่เสาก็ไม่สำเร็จเสียแล้ว" ที่เหลือก็ย่อมยากที่จะเกิดขึ้น

ซ่ำพึกซ่ำพัก (เดิน)อย่างกระแทกกระทั้น, เดินอย่างรวดเร็วและไม่เรียบร้อย

ขะลึกทึกทัก ปุบปับ, ฉุกละหุก

เอาไหนบ่ได้ไหน จะหยิบจะจับอะไรก็ไม่ได้

แถมซ้ำพอสอง เกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง

ซ่าไพปาก (มักเขียน "จะไพปาก") อย่าพูด

อกเถอะอกเถิก อกถลอกปอกเปิก คำพูดอย่างดัดจริตของคนบางกลุ่มว่าตกใจ

อู้ปลิ้นพ็อกปลิ้นแพ็ก พูดกลับกลอก

เต็กพูดเต็กแมน กดโน่นโผล่นี่, พยายามจับให้มั่นคั้นให้ตาย

น้ำผ่า ลูกผสม

ลูกทาง ลูกที่ไม่รู้ว่าผู้ใดเป็นพ่อ

หน้าแดงอย่างไก่แม่ไข่ คำด่าผู้หญิงว่ามีจริตมาก

แฮ่นขึ้น แฮ่นล่อง "เริ่ดไปทางโน้นทางนี้" ไม่มีความสำรวม(ทางเพศ)

มาบลืน เขมือบ, กลืนลงอย่างรวดเร็ว

งอมใส่ ผวาเข้าหา

วิดคอบ กระโดดเข้าประกบ ด้วยความคลั่งไคล้ไหลหลง

ซ่วยมือถ้ากิน "ล้างมือรอกิน" คือไม่ต้องทำงานหนัก ได้แต่รอกินตามเวลา

น้อยสานแตะ หนามสานถึม คนทุกระดับร่วมมือกันทำงาน

ผัวแก้วเมียแสง สามีภรรยาที่น่ารัก

ผัวแก้ว เมียก็อก “ผัวดื่มหนึ่งแก้ว เมียก็ดื่มด้วยหนึ่งจอก”

ลืมลายลืมยัง “ลืมไปเลยว่าจะตายหรือจะอยู่” คือทำงานอย่างไม่คิดชีวิต

ปากสวกปากเจ็บ ปากร้าย

ปากสวักปากแสว่ พูดยุแยงตะแคงยั่วให้คนทะเลาะกัน

ตีนซองรองบ้าน ประชาชนซึ่งเป็นฐานของหมู่บ้าน

ตีนซองรองวัด ศรัทธาประชาชนที่สนับสนุนวัด

ตีนพึด ใช้เท้างัดขึ้น

ตีนขะนัง, ตีนหวด, ตีนวาง, ตีนดีด เตะ

พันช่อง สารพัดประโชน์ เช่น “ฆาพันช่อง” คือ ยาสารพัดประโยชน์

คำฟู่เค้า คำที่ตกลงกันไว้แต่เดิม, “สัตยาบัน”

อันนั้น, อันว่า อันเป็นที่รู้กันอยู่แล้ว

จ่มหื้อหม้อเข้าเตาไฟ ขณะที่ดูแลการนึ่งข้าวอยู่นั้นก็บ่นพึมพำถึงความยากลำบากด้วย

ผ้าปุดสุดหิ้น “ผ้าขาด มุ้งกร่อน” คือเสื้อผ้าของใช้ชำรุดไปสิ้น คือยากจน

หูหนาตาหมืน (ทำเป็น) ไม่ได้ยิน ไม่เห็น

หูกวัง หูแว่ว รู้สึกว่าได้ยินเสียงบางอย่างที่คนอื่นไม่ได้ยิน

หมั่นตายหลังด้าน คร้านตายหลังหัก คนขยันจะตายเพราะหลังด้าน แต่คนขี้เกียจตายด้วย

หลังหัก เพราะไม่ทำตามขั้นตอน พอหักโหมก็ทำให้หลังถึงกับหัก

ตาสวักตาแสว่ สอดส่ายสายตามองในเรื่องที่ไม่น่าจะมอง

ร่อนรูดังหา สอดส่ายจมูกหากลิ่น, แกว่งจมูกหากำปั้น

ปลิวหวิดๆ ไปลิ่วๆ, ไปอย่างรวดเร็วเหมือนลอยตามลม

อู้หนี้หายหนี้ “เหยียบไว้นะ” สิ่งที่พูดนี้ก็ขอให้หายที่นี่ อย่านำไปบอกใครอื่นอีก

เสือเหลือง (บ้างท้องที่)เรียกพระสงฆ์ที่เข้มงวดหรือพระสงฆ์โดยทั่วไป

ลวะเยียะไร่ ไทใส่นา มีความสามัคคีในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ใหย่เพื่อกินเข้า เถ้าเพื่อเกิดเมิน โตขึ้นก็เพราะกินข้าว เฒ่าเพราะเกิดมานาน คือบุคคลที่ดำรงอยู่อย่างไร้สาระ ปล่อยเวลาให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์

ก้นทั่งฟาก ปากทั่งเข้า/ ก้นจ้ำฟาก ปากจ้ำเข้า พอนั่งก็จะกิน โดยไม่ยอมช่วยงาน

จุหมาหน้อยขึ้นดอย หลอกเด็กให้ฝันหวาน

ขี้นักหมาบ่กิน "มีขี้มาก หมาไม่ยอมกิน" สิ่งที่เกินพอดีนั้นย่อมไม่เป็นที่ต้องการ

หมาหลายเจ้า กินเข้าหลายไห คนที่มีเจ้านายมาก ก็ย่อมได้ผลประโยชน์มาก ????

ขี้คร้านอย่างหมา ได้แต่กินแล้วก็นอนรอกิน ไม่ทำการทำงาน

หมาตาย คำผวนของ "หมายตา"

ว้อแอวด้าง/ตาลาย (สุนัขที่) เป็นโรค "ว้อ" หรือพิษสุนัขบ้า เอี้ยวตัวไม่ได้หรือตาลาย แต่มักหมายถึงคนที่อยู่ในภาวะที่ทำอะไรไม่ถูก เหมือนหมาบ้า

ซื่อเหลินเกิน "เถนตรง" คือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากที่กำหนดไว้

หายแส็บหายสอย หายไปอย่างไร้ร่องรอย

เสื้อปุดหลังขาดหน้า ยามตกยาก (มีแต่คนรังเกียจ ญาติหรือคนที่รู้จักก็เลือนหาย)

โกกเกกเปนซ้า ศว้าเศว้เปนกวย ?????

บ่าเนือะบ่าเนื่อง อีรุงตุงนัง

สลำขำคา ติดขัดค้างคา

เยี่ยวสดเยี่ยวสาด (กลัว/ตกใจจน) ปัสสาวะราด

รุงรังหลวง (อ่าน "ลุงลังหลวง") "ตัวก่อกวน" คนที่ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้อื่นอยู่เสมอ

หลึกหลวง คนที่ดื้อด้าน, คนที่ไม่ยอมฟังคำแนะนำจากผู้อื่น

ตีนขั้นไดพอต่อม "จนเชิงบันไดบ้านก่อน" มีคนขึ้นสู่ลงหามาก

รูขี้กูนิ "ตูดแน่ะ" คือคำพูดที่ว่านั้น ไม่ยอมรับเข้าหู มีค่าแค่ให้เข้าซุกที่รูตูด

เมืองว้อง "เมืองของท่านอ๋อง" คือเมืองที่อยู่ไกลมาก

เมือง ๑, เจริญ อย่าง "คนเมือง" คือคนที่เจริญแล้วด้วยอารยธรรม (๒) แหล่งชุมชนขนาดใหญ่, ราชธานี (๓) ธรรมเนียมปฏิบัติ "บ่มี

เมือง”

คือไม่มีธรรมเนียมเช่นนั้น (๔) คำนำหน้าชื่อลูกซึ่งเป็นที่รัก

ไพมี “ว่าแล้วไหมล่ะ”

ไพเหลือ “ไม่เหลืออะไรเลย” แต่ใน“ซ่าไพเหลือ” คือ อย่าดื้อรั้น,ห้ามเกินคำบอก

กลัวเหลือ (๑) เกรงว่าคนอื่นจะได้ดีกว่า (๒) เกรงว่าจะมีเศษตกค้าง

หมาหน้อยตกน้ำ ลักษณะที่น่าสมเพช เหมือนลูกหมาตกน้ำที่ทั้งเปียกทั้งหนาวงันงก

บ่าเหลิบเติบเตย/อะเหลิบ... ยืดยาดอืดอาด

เปิดเจอะเหอะ ซีดเซียว ซีดและโทรม

เหลื้อมมาบๆ เป็นเงาวับ

ใสโยงๆ เปล่งปลั่ง, ผ่องใส, ดูเป็นประกาย

จีมจี้จีมจีด แออัดยัดเยียด, เบียดเสียดเยียดยัด

เวร/กัมม์ไต่ขอบด้งขอบเหิง ความชั่วที่ทำไว้จะวน(ตามขอบกระด้ง/ตะแกรง)มาทำร้ายผู้นั้น

เวรทันพลันไศว่ กรรมชั่วที่ทำไว้จะวนกลับมาทำร้ายผู้กระทำนั้นโดยพลัน

ขึ้นบึ้ดๆ โทสะพลุ่งขึ้นวูบๆ

สะเบิ้งสะเซิ่ง มึนงง, ทำอะไรไม่ถูก

ผีต่ำบน คนต่ำลุ่ม ทุเจ้าต่ำกลาง (ต่ำ-ทำให้ตกต่ำเดือดร้อน) ถูกรังแกจากทุกระดับ

ขวันรู้ขี้แรง “ดวงแข็ง”

อวดว่าขี้หอม/อวดรูขี้หอม โอ้อวดตัวเองอย่างน่าเกลียด

บ่าแหล่มแต่มแตะ/ อะแหล่ม... “เละเทะ, ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน

หน้าหมดตาใส “ใบหน้าเปล่งปลั่ง ดวงตาเป็นประกาย” (เด็ก)ที่น่ารักน่าเอ็นดู

หน้าจางแจะแผะ หน้าซีดเผือด, ใบหน้าที่แสดงว่าตกใจมาก

บอกเจ้าที่ บอกกล่าวแก่เจ้าถิ่นให้รับรู้ แสดงถึงการให้เกียรติและยอมรับ

ขี้เคียดมักขม ตากลมมักลาบ ตาหยาบมักหี/ ตามาบๆ มักลูกคุย คนมักโกรธชอบ อาหารรสขม คนตากลมชอบกินลาบ คนตาไม่อยู่นิ่งชอบเสพกาม/

คนตาวาวชอบการต่อสู้

ถ่านไฟของสันขา มีเรื่องด่วนต้องจัดการ เหมือนมีถ่านไฟแดงวางบนหน้าขา

นาโห้ง (๑) นาที่เป็นแอ่ง (๒) แหล่งที่รวมรองรับของสิ่งดีงามต่างๆ

ไพหื้อเพิ่นหันหน้า ไปร่วมกิจกรรมพอให้คนอื่นเห็นหน้า ไปร่วมงานอย่างไม่เต็มใจ

ตีลูกคุยล่องโท่ง ก่อเรื่องวิวาทไปทั่ว

ดีดเพี้ยม "ถูกเอานิ้วดีดที่สีข้างเหมือนหมานอนให้เจ้าของเล่น" สิ้นลายนักเลง

ดีดเพี้ยม ปลายบ่พอเกาเหนียง "เอานิ้วดีดสีข้างแล้วยังมิหนำ ยังเกาที่เหนียง" เชื่องเหมือน

หมานอนให้เจ้าของเกาพุง และเหมือนแมวที่ยอมให้เจ้าของเกาคาง

หนัง ด้าน, หยาบช้า ใช้ในบางท้องถิ่น เช่น "(ชื่อชนเผ่า)หีหนัง" ว่าเผ่า/กลุ่มนั้นเสพกามอย่างไม่รู้จักพอ

พี่น้องศวยเทิง (คำพูดในเชิงสบประมาท) ว่ามีความสัมพันธ์กับญาติของฝ่ายหญิงเพราะการแต่งงาน มิได้เกิดจากใจ

ตีลูกคุยหมู่/ ตีหมู่ เข้าชกต่อยกันเป็นพัลวันด้วยความคึกคะนอง

สีเล่ห์ ท่าที, ศักยภาพ, ความน่าเชื่อถือ เช่น "บ่มีสีเล่ห์" –ไม่น่าเชื่อถือ

อนาคุลา การงานที่คั่งค้าง พบว่ามีการใช้ในหมู่ผู้คงแก่เรียน เช่น "ทึงบ่นากุลา

สังสักอย่าง" คือไม่สนใจใยดีสิ่งใดทั้งสิ้น

สามบ่ดีลื่น/แขงสามซ่าง- แต่งสามล้อ, ต่อนักมวย, ศวยทุเจ้า ของสามอย่างที่เมื่อแข็งขึ้นมาแล้ว ห้ามประมาท คือ ขาของคนถีบสามล้อ ลำแขนของนักมวย และอวัยวะเพศของพระ

สุข ๓ ประการ –ขี้ของขอน, นอนสูบมูลี เยียะหีเมื่อวัน สิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขสามอย่าง คือ เวลานั่งถ่ายอุจจาระก็ได้นั่งถ่ายจากขอนไม้ ไม่ต้องเกรงว่าจะเลอะ ได้นอนสูบุหรี่เพลินๆ และได้ร่วมเพศในตอนกลางวัน

อ่อน ๓ ประการ – เยียะหีเมื่อเช้า กินเหล้าเมื่อทอน นอนเมื่อแลง/นอนธับตาวัน สิ่งที่ก่อให้

เกิดความอ่อนเพลียสามประการคือ การร่วมเพศในตอนเช้า กินเหล้าตอนกลางวัน และนอนในเวลาตะวันโพล้เพล้

บ่าวดิบ "หนุ่มโสดที่ดิบอยู่" คือเป็นโสดแต่ไม่สมบูรณ์ คือหนุ่มมีเสียแล้วแต่ยังทำตัวเหมือนคนโสด

เส็จบ่าก่องก่อง ตายหรือทรุดลงกองอยู่ที่นั้น กระดิกกระเดี้ยไม่ได้-ตาย

ไผว่าสักเที่อ ไม่เคยได้ยินใครกล่าวถึงสิ่งนั้นเลยแม้แต่ครั้งเดียง

หัวศลอนซ่างน้ำบวย หัวสั่นหัวคลอนอย่างกระบวยหลวม

หลุกหลิกหัวมนแคว็ด สั่นหัว(ปฏิเสธ)จนเหมืนแกว่งหัวเป็นวง ปฏิเสธเด็ดขาด

หย้ามกินปูตำ บ่ลำเหมือนเก่า ????

หื้อหน้า ให้ท่า, เปิดทางให้ เช่น "แมวบ่หื้อหน้า หมาบ่ยี่เขี้ยว" หากแมว(สาว)

ไม่ให้ท่า หมา(หนุ่ม)ก็จะไม่ยิ้มแย้มหรือตามมา

เหลี้ยม แหลม, คม, ฉลาดหรือเด่นกว่าผู้อื่น

หม่นโขกโหลก/ หม่นโสกโตก/ หม่นโซนโทน สกปรกมอมแมม

อ้อดฮ้อด "กำลังพอดี" เช่น หนาวอ้อดฮ้อด คือหนาวแต่ไม่หนาวเกินไป

เนื้อ

อ้อดฮ้อด คือผิวไม่ขาวและไม่ดำ

งามซ่างม้าหลับจุก "สวยเหมือนม้าหลับและหยุดอยู่" คือซึมกระทือ ???

ก็ยังว่า ยังไม่ตัดสินใจเด็ดขาด

ก็เยียะว่า ก็กลายเป็น เช่น “เลี้ยงมาจนเปนบ่าว ก็เยียะว่าบ่รู้คุณ” คือเลี้ยงมากับมือจนเป็นหนุ่มแล้ว ก็ยังไม่รู้จักบุญคุณ

อั้นว่า/ อั้นหว่า “เป็นเช่นนั้นหรือ”

เข้าสารล่อหน้าไก่ ยั่วด้วยสิ่งที่พึงใจ อย่างสาวนุ่งน้อยห่มนิดไปหยอกหนุ่มในห้องนอน

ปลาแห้งใกล้ปากแมว “ปลาย่างใกล้ปากแมว” เช่น สาวอยู่ใกล้หนุ่มในที่สงัด

กินง่ายจ่ายอ่วย เปนสะฑ่วยก็หมด กินและจ่ายอย่างไม่ยั้งมือ แม้เป็นเศรษฐีก็หมดทรัพย์ได้

ขี้ขำก้น งานที่ค้างคาอยู่ จะหยุดก็ไม่ได้ จะต่อก็ลำบาก

ใส่เจ้าที่/ ส้อมเจ้าที่ (๑) สังเวยพระภูมิเจ้าที่ (๒)แบ่งผลประโยชน์ให้ผู้มีอิทธิพลในถิ่นนั้น

เขียดชาดลาด/ เขียดแซ่วแล่ว นอนเหยียดยาวอย่างหมดสภาพ

แหลวแทว เละเทะ

แหลวแฟะแหลวแฟ่น แหลกเละ, แตกกระจัดกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

หมาหน้อย (๑) ลูกหมา (๒) คำที่ใช้เรียกเด็กน้อยด้วยความเอ็นดู

คันเพิ่นไข**ปาง**ซ้า หื้อเราอ้าปากทวย ????

เยียะไร่ไกลตา เยียะนาไกลบ้าน มีสิ่งที่ต้องเอาใจใส่อยู่ในระยะห่าง เช่น รักสาวต่างถิ่นซึ่ง

มักจะเสียหายหรือถูกคนขโมยได้ง่าย

บ่ใหย่ (๑) ไม่โต (๒) ไม่มีทางจะโตอีกแล้ว คือ ต้องตายแน่ๆ

บ่ตายก็ป่วยใหย่ อาการของผู้ป่วย หากไม่ตายก็ป่วยหนัก

บ่าขามป้อมตกมือวอก มะขามป้อมตกอยู่ในอุ้งมือของลิง ซึ่งจะกำแน่นและไม่ยอมให้ใคร

ศนง่าวได้จา หม้อแกงหนาได้เดือด เมื่อคนโง่ได้พูดก็จบยากพอๆ กับที่หม้อแกงหนาเมื่อ

เดือดและราไฟแล้วก็อีกนานกว่าจะหยุดการเดือดนั้น

ขอนบ่มีเห็ด ไผทึงบ่ใกล้ เมื่อไม่มีผลประโยชน์ให้ ใครๆ ก็ไม่กรายไปผ่าน

ไก่เจ้าเล้าเปนใจเหน “พ่อไก่เข้าห้างอีเห็น” คือผู้รับผิดชอบเรื่องนั้นเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมาเอาประโยชน์

ศนตาดีจูงศนตาบอด ศนตาดีพาไพบ่รอด หื้อศนตาบอดจูงศนตาดี ในเมื่อคนฉลาดพาคนโง่ทำการแล้วไม่สำเร็จ ก็ให้คนโง่แนะนำคนฉลาดเสียบ้าง

หยุ้งซ่างฝ้ายหลงเปีย “สับสนเหมือนด้ายที่หลุดจากเครื่องมือคว้าจับด้าย” สับสนอลหม่าน

ใจดำซ่างหมิ่นหม้อ “ใจดำเหมือนดินหม้อ” ใจดำจริงๆ, เห็นแก่ตัวอย่างร้ายกาจ

หลวักศนเดียว บ่เท่าง่าวทึงหมู่ “คนฉลาดคนเดียวย่อมสู้กลุ่มคนโง่ไม่ได้”

ทานกวย (๑) ทำบุญสลากภัตต์ (๒) คำผวน “ทวยกัน”คือหนุ่มสาวคลอเคลีย

ไก่ผีสือ “ไก่ของผีกระสือ” เรียกคนที่มีความผิดติดตัว ต้องหลบหน้าผู้คน

มอกสมังเติ้ม วัยกลางคน, จวนจะเก่าอยู่แล้ว

รามสะเทิน ชาวลำปางใช้เรียกคนในวัยกลางคนหรือเรียกของที่จวนจะเก่า

บ่มีหลัวข้างศวย มีเสน่ห์มากจนสาวๆ มาให้ร่วมเพศจนอวัยวะเพศไม่แห้ง

หน่วยนักหักกิ่ง คำคืดยิ่งหนักใจ มีความรับผิดชอบมากก็มีเรื่องหนักใจมาก

สางลูกคุย แยกคนที่กำลังชุลมุนชกต่อยกันนั้นให้ยุติ

รูดังซ่างก็อกตด “จมูก(โต)เหมือนกระป๋องใส่ตด”

รูดังซ่างเบาะรถแม่ จมูกแบนเหมือนอานรถจักรยานของผู้หญิง(แบบเก่า)

รูดังอย่างบ่าชุมพูผ่าเกิ่ง จมูกเหมือนชมพู่ครึ่งซีก

หน้าไม้ยิงดิน แน่นอน, ไม่คลาดเคลื่อน อย่างหน้าไม้เมื่อยิงลงดิน ก็ถูกดินอยู่ดี

แมลงเศา “แมลงที่แทะ” หมายถึงหมาที่ชอบ “เศา” หรือแทะ(กระดูก)

เหลื้อมแล็ด เป็นมันแผล็บ, เป็นเงาวับ, ไม่เหลือ อย่างไม่เหลือเงินติดกระเป๋า

ตาเหลือกสากกาก ตาเหลือกจนเห็นตาขาว ลักษณะคนที่ตาค้างเพราะตื่นเต้นที่สุดหรือลักษณะของตาคนตาย

ปกขาล้างแค้น “ล้างแค้นด้วยการยกขาขึ้น” คือข่มขืนให้หายแค้น

แหล้งหน้า แก้หน้า, ทำงานเพื่อกลบเกลื่อนความผิดพลาดของตน

กะแหล้งหน้า แก้หน้า, ทำงานเพื่อกลบเกลื่อนความผิดพลาดของตน

ไฟตาออก เห็นประกายวูบวาบอย่างถูกชกเข้าที่ตา

ไฟตามอด ความสามารถในการเห็นเสื่อมลงมาก

ไฟไหม้เรือนหมอ ผู้ชำนาญเรื่องใดเรื่องหนึ่งทำผิดพลาดในเรื่องนั้นเสียเอง

เยียะเพรอะ/เยียะรุงรังทำในสิ่งที่ไม่เหมาะไม่ควร

เพรอะเผินเบินเบอ สกปรกเลอะเทอะ

เหลือเบอะเหลือเบ๋อ เหลือค้างอยู่เป็นจำนวนมาก

เหลื้อมปลายปีก มีแต่รูปสมบัติ ขาดคุณสมบัติ, แต่งตัวหรือท่าทีดีมาก แต่ทำอะไรไม่เป็น

พระญาบ่าวเชื้อ "หัวหน้าของหนุ่มที่ควรจะนำไปปลูก" คือแก่มากอย่างเมล็ดถั่ว ต้องนำไปปลูกให้เป็นถั่วใหม่ คำค่อนแคะชายโสดอายุมาก

บิดเขาแพะ ไม่ทำตามที่ตกลงกันไว้

บิดแอก ผละจากความรับผิดชอบ อย่างวัวที่ไม่ยอมลากเกวียนต่อไป

เปนค้อนเปนไม้ ถึงกับใช้ไม้ค้อนท่อนฟืนเข้าทำร้ายกัน

เปนมีดเปนมุย ถึงกับให้อาวุธมีคมเข้าทำร้ายกัน

เปนปากเปนเสียง ถึงกับด่าทอกัน

เอาง่ายว่า "เอาความสะดวกเข้าว่า" มักใช้ในเชิงค่อนแคะคนที่ไม่เอาจริง

บ่รู้ขี้มีดัง ไม่รู้สึกรู้สาอะไรเลย

น้ำปิดน้ำปลาย ญาติห่างๆ, เครือญาติในระดับปลายแถว

เหงาคกงก อาการซึมเซาเพราะเมาค้าง, ง่วงนอน หรือเจ็บป่วย

เหงาซกทก " "

เหงาพกซก " "

ไฟไหม้หลองเข้า "ไฟไหม้ยุ้งข้าว" คืออาการแสบท้องเพราะความหิว

แกงแหงน "ชื่อแกงที่ต้องแหงนเมื่อตักใส่ปาก" คือแกงวุ้นเส้น

ขึ้นสอกลงวา ก้าวหน้าเล็กน้อย แต่ถอยหลังมากกว่า มักใช้ในคำแช่ง

หัวซ่างบ่าอ้งนก	“หัวปูดเหมือนลูกอ้งนก” คือถูกชกต่อยทำร้ายจนหัวโนตะปุ่มตะป่ำ
เทเข้าส่องหน้าลวะ	“แกะห่ออาหารต่อหน้าชาวลวะ” ยั่วกิเลสของคนอื่นที่ด้อยกว่า
งัวลากเฟือกกินเฟือง	“วัวที่ลากเกวียนบรรทุกฟางข้าวก็กินฟางข้าว” คือทำการใดก็ได้รับผลตอบแทนจากงานนั้น เช่นพ่อครัวในงานศพก็สามารถเลือกกินส่วนดีๆ ของอาหารที่ตนปรุงนั้นได้
ยากเหมือนบ่าโหกแตก	“ลำบากจนริดสีดวงทวารแตก” ยากเย็นแสนเข็ญจริงๆ มักใช้เป็นคำด่า
สลิดเหมือนแร้งกินอิ่ม	“ทำท่าเหมือนอีแร้งที่อิ่มอาหาร” คืออิ่มจนลุกไม่ขึ้น
ขาหน้าบ่เท่าขาหลัง	การเสี่ยงไปลงทุนค้าขายในต่างถิ่นอาจทำให้กิจการหลักที่บ้านเดิมเสียหาย, ได้ไม่คุ้มเสีย
แต่งซ่างไม้เสียบพริก	“แข้งหรือเลยเข่าลงไปนั้นผอมลีบมาก” ผอมแห้งหนังติดกระดูก
สามโป้งสามกิ่ว	“พองฟูสามครั้ง คอดกิ่วสามครั้ง” คือชั่วเจ็ดที ดีเจ็ดหน
ปากล้ำคำเหลือ	ล่วงเกินด้วยวจีกรรม
อู้ล้ำ	เนื่องจากเคยพูดอย่างหนึ่งไปก่อนหน้านั้นแล้ว ภายหลังพบว่าไม่ใช่เช่นนั้น แต่ก็ต้องปฏิบัติตามคำที่เคยพูดไว้, ตกกระไดพลอยโจน
สุดปิด	จนถึงที่สุดของที่สุด
สุดปิดสุดกั่น	“ “
ผดจด	โผล่พรวดพราดออกมา
อู้ง่ายเหมือนศวายขี้	พูดก็ว่าง่ายๆ แต่ทำได้ยากมาก (มักใช้ในเชิงประชด)
ตามเปลียวเรื่อง	“ปล่อยไปตามกระแส(น้ำ)” ตามยถากรรม, ปล่อยให้เป็นไปตาม
สุดคำคึด	“หมดสิ้นซึ่งความคิด”, จนปัญญา, คิดอย่างอื่นไม่ได้ (มักใช้ประชด)
ดุ้นไฟสุดสกุล	“ท่อนฟืนที่ไฟไหม้หมดแล้ว”,หมดความสามารถ,ไม่มีทายาทสืบ

อู้ป็อด “พูดสั้นๆ”, พูดตัดบท

อู้ซัดอู้ศว่าง พูดอย่างไม่ต้องการไมตรี, พูดห้วนๆ, พูดอย่างมะนาวไม่มีน้ำ

อู้ก้อมอู้ย่อย พูดให้รายละเอียดมาก, พูดแบบน้ำท่วมทุ่ง

อู้พรัวะ พูดจาสัปดน

เกี้ยววกเกี้ยววัก คดเคี้ยวไปมา, เหลียวว่อกเหลียวแว่ก

หลบป็อดหลบแป็ด หลีกเลี่ยงไปมา, พูดแก้ตัวไปเรื่อยๆ

หลีกป็อดหลีกแป็ด หลีกเลี่ยงไปมา, พูดแก้ตัวไปเรื่อยๆ

อู่าเหลอะบ่าเจอะ พูดเลอะเทอะ, พูดจาไร้สาระ

จ่มทุกข์จ่มยาก พร่ำบ่นแต่เรื่องความอัตคัตขัดสนของตนเอง

คนบ่าลังตัน คนที่ไม่มีความคิด (มักใช้นินทาผู้อื่น)

หัวเข่าเหมือนพัดกับไฟ “เข่าเหมือนจุดไม้ขีดไฟ” คือ(ผอม)โซเซไปมาจนเข่ากระทบกัน

ตุ้ยอ้าดฟาด อ้วนอุ้ยอ้ายจนเคลื่อนไหวไม่สะดวก

ตุ้ยพีดีงาม อ้วนท้วนสมบูรณ์

ผอมเหมือนรูดขี้ศว่าง ผอม ท้องกิ่วเหมือนไม่มีอะไรอยู่ในท้อง

ตาตุบทุบยุบ ตาบวมเหมือนหลังจากการร้องไห้อย่างหนัก

ขาวต่ำตุ้ยซอนแดง ร่างไม่สูง ท้วม ผิวขาวอมชมพู –“รูปสวย” ใช้กับหญิง

ศนแท้ศนว่า คนจริง, คนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือ

ศนสึ่งทึง คนไม่เต็มเต็ง, คนไม่เต็มบาท คือคนโง่แต่ไม่ถึงกับโง่สนิท

ศนสอกกอก คนปลิ้นปล้อนตลบแตลง

หักหน้าวอก คำข้าวเหนียวที่กดให้เป็นแอ่งเพื่อจะวักเอากับข้าวได้มาก

กองอ็อกหย็อก ลักษณะสิ่งของกองเล็กที่วางอยู่อย่างหมดสภาพ

กองโอกโหยก ลักษณะสิ่งของกองใหญ่ที่วางอยู่อย่างหมดสภาพ

หน้าง่าว “หน้าโง่” คำด่าว่าโง่

หน้าหี คำด่าว่าชายที่สอดส่ายหาแต่อวัยวะเพศหญิง

หน้าเซอะ/ หน้าเซอะหน้าง่าว “หน้าโง่” คำด่าว่าโง่

หน้าหมา บุคคลที่น่าดูถูก

เซเวน อัพ (Seven Up) (สำนวนใหม่)เรียกผู้หญิงที่รับการร่วมเพศจากชายได้เกินเจ็ดคน/หน

แตดยาว/ แตดเหลี้ยม หญิงที่อวดเก่งอวดฉลาดกว่าชาย

หีเหล็ก หญิงที่สามารถรับการร่วมเพศได้มากครั้ง/คน

หีแซะ หญิงที่รับการร่วมเพศจนอวัยวะเพศแฉะแต่ก็ยังรับได้อยู่

หมดจุ้นอุ้น ไม่เหลือหลอ

หมดไส้หมดปุม ไม่เหลือความรู้ความคิดอันใดอีกแล้ว

หมดจุดหลุด ลักษณะสิ่งที่เป็นแท่งกลมและสั้นที่สะอาด ไม่มีเหลี่ยมมุม

หมดก้นหมดกอย ไม่เหลืออันใดติดตัวอีกแล้ว

หมดไท่หมดถง ไม่เหลือสิ่งใดอยู่ในถุงในไถ้อีกแล้ว

หมดตะค่าม "หมดสะโพก" คือทรัพย์สินที่พกอยู่ในกระเป๋ากางเกงหมดไปแล้ว

หมดซ้อยล้อม สิ่งเรียวสลวยที่สะอาดหมดจด

หมดจ็อดหล็อด สะอาดหมดจด, งามผุดผาด

หัวหมดกินตดทุเจ้า คำล้อเลียนเณรหัวโลนที่ตามหลังภิกษุ

หน้าชด หน้าเชิด, หยิ่ง

หน้าซื่อ ทำเป็นมองไปข้างหน้า ไม่ยอมมองผู้อื่น, หยิ่ง

หน้าซื่อเหมือนหมาขี่รถ หน้าชดเหมือนหมาขี่ล้อ ทำหน้าเชิดด้วยความหยิ่ง

หน้าเคร่ง หน้าตึง, สีหน้าดุดัน

หน้าสวก หน้าตาดุดัน, หน้าตาดูน่ากลัว

หน้าโจ่ สีหน้าอมทุกข์

ขี้นอก "พื้นเป็นคนบ้านนอก" เร่อร่าอย่างคนบ้านนอกเข้าเมือง

ในรั้วในเวียง ภายในเขตกำแพงเมือง/ตัวเมือง ถือว่าเป็นแหล่งความเจริญ

บ้านนอกขอกตื้อ เขตชนบทที่ห่างไกลความเจริญ

บ้านนอกขอกตื้อสะดือกลวง มักใช้ล้อเลียนคนบ้านนอก

บ้านนอกบ้านใน ชุมชนที่ขยายออกไปและชุมชนดั้งเดิม

บ้านนอกบ้านนา/ บ้านนอกขอกโท่ง ชุมชนในเขตบ้านนอก ห่างไกลความเจริญ

หีหักหน้าวอก หียาวสอกลงวา เยียะแล้วเจ็บแอว "อวัยวะเพศหญิงที่งุ้มลง ที่ยาวศอกลึกวา

เมื่อร่วมเพศแล้วจะปวดบั้นเอว คำเปรียบเปรยผู้หญิง

บ้านหล่ายดอย "บ้านเรือนที่อยู่หลังเขา" ถือว่าด้อยความเจริญ

บ่รู้ขี้มีดัง/ บ่รู้ขี้มีตด ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่รู้ในสิ่งที่คนทั่วไปรู้กันหมดแล้ว

หน้าลอกตาเหลื้อม หน้าทะเล้น

ฅนครึฅนหนัก บุคคลที่มีท่าทางสง่างาม คนที่มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่

ฅนคำ คนละครั้ง

ฅนซาว (๑) คนยี่สิบคน (๒) จ่ายคนละยี่สิบ

ผ้านุ่งครัวใบ ผ้าสำหรับนุ่ง(กางเกง/ซิ่น) ผ้าสำหรับห่ม (เสื้อ/สไบ)

ถ้วยหว่านจานช้อน ถ้วย จานแบน จาน ช้อน- เครื่องใช้ในสำรับอาหาร

หม้อไหไตรพาก (อ่าน"หม้อไหถะไหลป๊าก") หม้อชามรามไห เครื่องใช้ในครัว

ซื้อฅวายยามนา ซื้อผ้ายามหนาว "ซื้อควายในฤดูที่ต้องทำนา ซื้อผ้าในหน้าหนาว"

ของที่มีราคาแพงตามฤดูกาล

แลช่งๆ (อ่าน "แลโจ้ง แลโจ้ง") ส่งสายตาเชิงปฏิพัทธิ์ไปยังคู่หมายอยู่บ่อยๆ

กินขี้เขียง "กินเศษเนื้อที่ติดกับหน้าเขียง" ดุเหมือนสุนัข

กลัวใจ พรั่น, เกรงขาม, ยอมรับในความเข้มแข็งดุดันที่คนอื่นทำไม่ได้

เตมอกเตมใจ พึงพอใจอย่างยิ่ง

หลวักใส่ตัว เอาหัวเข้าร่ม ใช้ความฉลาดให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง

ออกใจ นึกอยากจะทำบางสิ่งบางอย่าง

พรายแหมะ คำแช่งให้ผีพรายมาอยู่ใกล้ชิดกับคนที่ตนประสงค์ร้ายนั้น

มันมีหั้นซ่าง "มีความจริงอีกอย่างหนึ่ง" คำที่มักใช้เริ่มต้นในความคิดแย้ง

อะหยังผีเบ่า "อะไรก็ไม่รู้"

ผีบ้าผีบิด คนที่บ้า คนที่ถูกผีชักให้ผิดไปจากครรลองปกติ, คนที่ไม่อยู่ในจารีต

บ่เหมือนเพิ่นเหมือนท่าน "ไม่เหมือนท่านผู้อื่น" ผิดไปจากวิถีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

น้ำอ้อยพะสะเลียม "น้ำตาลหุ้มสะเดา" ยาขมเคลือบน้ำตาล

ปากหวานก้นส้ม "ปากหวานก้นเปรี้ยว" ปากพูดชมว่าดี แต่ใจกลับคิดจะทำร้าย

ดูท่างโว/ ยุท่างโม้ คุยโวได้สะดวกโดยไม่มีคนคอยขัดคอ

ยุท่างโม้/ ดูท่างโว คุยโวโอ้อวดได้โดยไม่มีคนคอยขัดคอ

เทิกตีน เกะกะทางที่จะเดิน ทำให้เดินไม่สะดวก

เทิกหัวใจ ทำให้หนักใจ แต่จะทิ้งก็ไม่ได้

ตับปุด รูดเน่า/ รูดเน่าตับปุด กินจนเกินพอดี

รูดเน่าตับปุด/ ตับปุดรูดเน่า กินจนเกินพอดี

กล้าล้ำช่างตาย อายล้ำช่างท่าว กล้าหาญเกินไปก็มักตายได้ง่าย เลี่ยงเกินไปก็มักหกล้ม

นอนตอง ป่วยเป็นตุ่มมีหนองไหลเยิ้มต้องนอนบนใบตอง นอนฟูกไม่ได้

นอนแร ไทเขินว่าเจ้านายตายแล้ว ต้องเชิญศพนอนบนผ้าแพร

นอนทาง พักค้างคืนในระหว่างการเดินทาง

นอนไม้ (นำศพ)ลงนอนบนไม้ที่ประกอบกันเป็นเมรุบรรจุศพ

นอนทวย (๑) นอนด้วยกัน (๒) มีเพศสัมพันธ์กัน

นอนแช่ขี้แช่เยี่ยว ป่วยหนักมากจนอุจจาระปัสสาวะไหลไม่รู้ตัว

โชคหมานฟานหื้อ อีเก้งให้โชค ปกติเมื่อเห็นเก้งก่อนมักจะอับโชค จึงต้องพูดเอาเคล็ด

มีซ่างงวงช้างหน้อย มือซนอบ่างงวงลูกช้าง มือของชายที่ชอบจับโน่นจับนี่ของผู้หญิง

พร่ายตีนพร่ายมือ มืออ่อนตีนอ่อน แขนขาไร้เรี่ยวแรง หมดกำลังใจ

อิ่มตีนอิ่มมือ อาการของคนที่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้ไม่อยากกินหรือใช้สิ่งนั้น

อิ่มหน่ายค่ายซัง สุดจะทน สุดจะเบื่อ สุดแสนจะเกลียดชัง

แหลวแฟะแหลวแฟ่น แหลกละเอียดเละเทะเหมือนถูกบดขยี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก

เอาอี่โอ้มาใส่อี่เอ้ "จับแพะชนแกะ"

แปลงผิดไว้หื้อลูก แปลงถูกไว้หื้อหลาน ผลงานไม่ว่าจะผิดหรือถูกก็เป็นมรดกแก่ลูกหลาน

เปนจ่อมเจาะเดาะด้อย (ป่วยและ)ทรุดโทรมไปเรื่อยเรื่อยจนดูผิดหูผิดตา

พลัดตาคำเดียว "พลัดจากสายตาเพียงชั่วครู่" เผลอแพล็บเดียว

ระคังชืน ตีเมื่อศืนดังเมื่อเช้า "ระฆังที่ทำด้วยตะกั่ว ตีตอนกลางคืน กว่าจะดังก็เช้าวันรุ่งขึ้น,

เฉื่อยชา, ยืดยาดอืดอาด

ตัดตงลงช่อง การเคลื่อนศพที่ตายทั้งกลมจากเรือนโดยต้องตัดตงตัดพื้นเรือนให้เป็นช่องเพื่อหย่อนศพลงตามช่องนั้น

ตัดก้อมสินเพียง ตัดบั่นให้เด็ดขาด, ตัดไม่ให้เหลือความสัมพันธ์

มีลูกนักเผื่อตาย เลี้ยงหมาหลายเผื่อว้อ มีลูกหลายคนเพราะบางคนอาจตายเร็ว เลี้ยงหมา

หลายตัวเผื่อไว้เพราะบางตัวอาจเป็นโรคกลัวน้ำ เผื่อเอาไว้ก่อน กันความผิดพลาดที่อาจเกิดได้ง่าย

เยียะตามเอนท้วง "ทำไปตามที่เส้นเอ็นจะกระดิก" ทำงานตามหน้าที่อย่างมีใจผูกพัน

ตายหย้อตายหยาบ ตายเพราะความเห็ดเหนื่อยและเป็นทุกข์อย่างแสนสาหัส

เมียพรางห่อเข้า เมียที่แต่งงานด้วยเพื่ออาศัยข้าวกินยามพลัดถิ่นที่อยู่

กินมรี/ กินมหาราช (ภิกษุ)มีความโด่นเด่นในการเทศน์ฏัณฑ์มัทรีหรือกัณฑ์มหาราช

คู่อันพันเชื้อ ทุกสิ่งทุกอย่าง

สัพพะสัพพัน ทุกสิ่งทุกอย่าง

พระเจ้าตัวบ่ไหว้ เอาพระเจ้าเพิ่นมาไหว้ ยกย่องสิ่งควรเคารพของผู้อื่นมากกว่าของตนเอง

เอาขอนเพิ่นมาไห้ เอาซากศพของผู้อื่นมาร้องไห้ เอาของไร้ค่าจากผู้อื่นมาเพิ่มทุกข์ใส่ตัว

หาเหาใส่หัว

อยู่ดีๆ เซาะเหล็กชีศวั่นก้น "อยู่เฉยๆ ก็หาสว่านเจาะตูดตนเอง" หาเรื่องเดือดร้อนให้ตนเอง

หลับตาซัง (เชียงใหม่) ค้อน อาการที่หญิงแสดงกับชายด้วยสายตาว่าไม่พอใจ

สับบ่ากอกตา (ลำปาง)“สับมะเหงกด้วยตา” คือ “ค้อน” ส่งสายตาในเชิงว่าไม่พอใจ

พยาธิ์บ่หาย พ่อเลี้ยงพ่อเลี้ยง พยาธิ์หายเสี้ยง พ่อเลี้ยงกินคนเดียว ตอนที่ยังไม่หายโรคนั้นก็เรียกและเอาใจว่าเป็น “คุณหมอ” พอหายจากโรคแล้ว “คุณหมอ”ก็ต้องหากินเองอย่างไร้คนที่จะใยดี

เคร่า อึ่งอ่างชนิดหนึ่งที่ส่งเสียง “คร่อกๆ” มิใช่“อึ่งอ่าง” ใช้เรียกคนที่ขี้เกียจ

นิ่งเฉยอย่างไร้ความกระตือรือร้น

เค่า อึ่งอ่างชนิดหนึ่งที่ส่งเสียง “คร่อกๆ” มิใช่“อึ่งอ่าง” ใช้เรียกคนที่ขี้เกียจ

นิ่งเฉยอย่างไร้ความกระตือรือร้น

ซอดๆ ซอยๆ กระปริดประปรอย, ไม่สม่ำเสมอ

แมลงช้อนหิ้น “แมลง” ที่นำมาปรุงอาหารแล้ว คนกินจนถึงกับช้อนกร่อน หมายถึงเนื้อสัตว์ซึ่งเป็นอาหารที่หาได้ยากในสังคมยุคก่อน

กินไตขี้หลับ กินตับขี้ลืม ผู้ใหญ่มักจะพูดหลอกไม่ให้เด็กกินตับและไตของไก่ที่ปรุงเป็นอาหารแล้ว (เพราะผู้ใหญ่คนนั้นหาเหตุจะกินเสียเอง)

ก้นรั่ว มักใช้เรียกหญิงที่มีประจำเดือน

หลับตดๆ กินๆ นอนๆ เฉยๆ ไม่ทำการทำงานอันใดเลย

แบกหมอน เรียกคนที่เอาแต่นอนว่าทำงานหนักเพราะการแบกหมอน

หมอนกิ่ว สะลีโห้ง “หมอนคอด ฟูกสึก” หมายถึงคนที่เอาแต่นอน

ผักกับลาบ (๑)ผักนานาชนิดที่ระดมเก็บมาใส่สำรับเพื่อกินกับลาบ (๒)ใช้เรียกเชิงประชดกับคนที่ประดังเครื่องประดับนานาชนิดใส่ตนจนเกินควร

ลิ้นยังบ่ทันเข้าปาก พึ่งพูดแล้วหยกๆ ก็เกิดเป็นอย่างที่พูด

เอาคำติดปาก พูดถึงคนที่ “ปากพิษ” คือคนพูดอย่างไรก็เกิดเป็นเช่นนั้นจริง เป็นที่น่านับถือจนอยากเอาทองคำไปปิดที่ปากเหมือนปิดทองพระพุทธรูป

ไทตูดดำ คำเรียกคนไทยภาคกลางในเชิงไม่เป็นมิตร

มัดสอกแป้ขาแลน มัดรวบศอกไปไว้ข้างหลัง เหมือนมัดขาตะกวด ทำให้ดิ้นไม่หลุด

บ่าบ่าหงอน เรื่องจุกจิกไร้สาระ

หล่อแท้ก็หน ชนแท้ก็ข้าน “พอกรากเข้าหาก็ถอย พอชนจริงๆ ก็พรั่นพรึง” ไม่จริงเหมือนพูด

เครือเขาคำ เถาวัลย์ทอง ชื่อพรรณไม้ที่เกาะพรรณไม้อื่นเพื่อดูดกินน้ำเลี้ยง ใช้เทียบกับคนที่พัวพันผู้อื่นเพื่อหาประโยชน์ใส่ตนจนผู้ถูกดูดเสียชีวิต

ส้ามเก่า ติดใจที่เคยได้ประโยชน์ จึงย้อนกลับไปหวังได้ประโยชน์เช่นนั้นอีก

หย้ามเก่า ติดใจที่เคยได้ประโยชน์ จึงย้อนกลับไปหวังได้ประโยชน์เช่นนั้นอีก

นอนแธ็บ “นอนแซ่ว” คือนอนอย่างหมดแรงที่จะลุกขึ้น

ง้มง่าว ก้มหน้าก้มตาหมกมุ่นอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง, ซึมเซาอยู่ด้วยความโง่งม

หัวหมุ้นก้นซุก หมกมุ่นอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนไม่สนใจอย่างอื่น

หน้าหน้อยตาหน้อย ทำท่าทางเรียกร้องขอความเมตตาสงสาร

ผีบ่ว่า ร่าบ่กิน “ทั้งผีและโรคห่ายังไม่ทำอันตราย”คำค่อนแคะคนที่ตนไม่สบอารมณ์

แขะแหละ ทำอย่างลวกๆ ง่ายๆ ไม่พิถีพิถัน “แตะและ” ก็ว่า

แตะและ ทำอย่างลวกๆ ง่ายๆ ไม่พิถีพิถัน “แขะแหละ” ก็ว่า

หน้าซ่างแพะเมื่อย “ทำหน้าอย่างแพะป่วย” คือสีหน้าไม่เสบย, สีหน้าที่ไร้ชีวิตชีวา

ย่ำรอยตีน “ย่ำรอยเท้า-วัดรอยเท้า” คือเทียบดูว่ามีเก่งกล้าเทียบผู้อื่นได้หรือไม่

มิตต์แก้วสหายคำ กัลยาณมิตรผู้มีค่าดั่งแก้วมณีและทองคำ

พี่อ้ายท้ายหัว พี่น้องที่คลานตามกันมา

ท้องใค่ท้องพอง ท้องอืด

หวังน้ำห้วยหน้า “หวังน้ำบ่อหน้า” หวังว่าจะได้ประโยชน์จากสถานการณ์ภายหน้า

หมาเห่าบ่ขบ “สุนัขที่เห่าเก่งนั้นไม่กัด” ดีแต่พูด แต่ไม่ยอมทำอะไรมากกว่าการพูด

แอ่นแอะแอ่นแอ้ ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

แห้ง (๑) ไม่เปียก (๒)เป็นที่ชัดเจน

เอาจนแห้ง ดำเนินการจนได้ความเป็นที่ชัดเจน

จาลวง/คำสุด กล่าวจนถึงที่สุด, ไม่มีอะไรจะพูดมากกว่านั้นอีกแล้ว

คำสุด ความสุดท้าย, ไม่มีความหรือคำพูดอันใดอื่นมากกว่านั้น

ถองแกะถองแกน จนกระทั่งถึงแกนแก่นกลาง, ลึกจนถึงที่สุด

พอที่เทอะ มิน่าล่ะ, ถึงว่าสิ

พอมัน มีความเป็นส่วนตัวสูง, ไม่ยอมใคร, พร้อมที่จะเอาเรื่องเสมอ

บ่โล่งบ่ปล่อง ติดขัด

โล่งทัด เห็นชอบ, มีมติอย่างเดียวกันโดยไม่มีข้อขัดข้อง

บ่ทัดบ่แม่น ไม่ถูกต้อง, ความสัมพันธ์ไม่ดี

บ่ถูกบ่โล่ง มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน, ทะเลาะกัน, มีวิวาทบาดหมาง

หน้าบ่ปล่อง ใบหน้าไม่แสดงทีท่าว่ามีมนุษยสัมพันธ์ดี

กินของเก่า กินบุญเก่า, เสวยแต่สุขโดยไม่แสวงหาเพิ่มเติม

กินหมอมๆ ผอมซ่อต่อ กินอยู่เรื่อยๆ แต่ก็ยังผอมกะหร่อง

หมองซ็อกท็อก หม่นหมอง, ไม่มีสง่าราศี

ง่าวเมิน “โง่นาน” กว่าจะรู้เท่าคนอื่นหรือคิดออกก็ใช้เวลานานมาก

กินแล้วลืมซาก เมื่อสุขสบายแล้วก็ลืมเลือนเหตุการณ์ครั้งที่เคยยากลำบาก

ปากแล้วลืมเอา พูดไปแล้วแต่ก็ลืมที่จะทำตามคำพูดนั้น

กินแล้วลืมซาก ปากแล้วลืมเอา ละเลยต่อเหตุการณ์หรือกิจกรรมในอดีตที่ควรจดจำ

บ้านแกงแค หมู่บ้านหรือชุมชนที่ประกอบด้วยคนจากหลายชาติพันธุ์

มืดฟ้ามัวดิน สิ่งของหรือผู้คนที่มีจำนวนมากมายมหาศาล

เลือนดินเลือนซาย เกลื่อนกล่นไปทั่วผืนแผ่นดิน, แผ่กว้างไปทั่ว

อ้นบ่เปน เหนบ่ใช่ “ม่ใช่ทั้งตัวอุ้นและอีเห็น” จะเป็นอะไรก็บอกไม่ถูก, นกมีหูหนูมีปีก

ข่ามด่า ทนทานต่อการถูกดุด่าว่ากล่าว

ข่ามการ ทนทานต่อการทำงาน, สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

ขันเอา รับสิ่งของไปก่อนโดยยืนยันอย่างเต็มที่ว่าทำการตามสัญญา

ขบหัวกัน “กัดกันไปมา” อย่างหมากัดกัน คือทะเลาะเบาะแว้งกัน

แอ่นและ คำอุทานเชิงสัพยอกแสดงว่าสนเท่ห์หรือชื่นชม

อ่านละ คำอุทานเชิงสัพยอกแสดงว่าสนเท่ห์หรือชื่นชม

อะลา คำอุทานแสดงว่าเจ็บแต่ไม่เจ็บมากเกินไปนัก

อ่าเละ ท่าทางกรุยกราย, แต่งตัวและวางท่าโฉบเฉี่ยว

อาละ มีความสามารถสูง

ฅนเดียว โดยลำพัง, ทำการทุกอย่างด้วยการพึ่งแต่ตนเอง

ตีหมู่ กลุ่มคนที่เข้าชกต่อยกันเป็นชุลมุนตามแบบของขี้เหล้าในงานวัด

อะหลุ้ยๆ คำอุทานเบาๆ ของชายหรือหญิงที่เพิ่งมีประสบการณ์ในเพศรส

อะฮิๆ เสียงร้องไห้เบาๆ อย่างสาวน้อยร้องไห้กับ “คุณอา” เพื่อขอเงินมากๆ

เปนตัวเปนติ่น “เป็นชิ้นเป็นอัน” เป็นรูปเป็นร่าง, เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน

เปนบ่าหลิ่นติ่นต่อน แตกหรือกระจัดกระจายเป็นชิ้นๆ

เปนบ่าห่อยนอยชา/ เปนบ่าห่อยบ่านอย ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน, ล้มเหลวเละเทะ

บ่ช่างว่า/ บ่ช่างจักว่า ไม่อาจพูดหรือโต้แย้งได้, ไม่อาจทัดทานอำนาจที่สูงกว่าได้

บ่ช่างปาก ไม่รู้จะพูดอะไรได้, พูดไม่ออกบอกไม่ถูก, ระอาเกินกว่าที่จะพูดได้

บ่เปนดีชูดีเอา ไม่อาจยอมรับได้, จะเห็นชอบหรือตกลงด้วยไม่ได้

บ่เพิงดีชูดีเอา ไม่น่าจะเป็นที่ยอมรับได้, ไม่ควรยอมรับ

หลุหละเหละ ลักษณะสิ่งของที่หลุดร่วงจากกันจนไม่อาจคุมเป็นชิ้นเดียวได้ดังเดิม

แหลวแฟะแหลวแฟ่น แหลกละเอียด, แตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

หลุแหลว ชำรุดและใช้การไม่ได้อีกแล้ว

เอาแล้วบ่เฮ้ย	“เอากันเข้าแล้ว”, “ยุ่งแล้วไง”
ฮาหนี้บ่าเฮ้ย	คำอุทานแสดงความขัดเคือง “ไม่น่าเลยโว้ย”
ไอ่ฮ่า	“ไอ้ห่า”คำพูดเชิงสัพยอก จะใช้ในทางลบหรือใช้พูดกับเพื่อนสนิทก็ได้
ฮ่ากินตับ	คำด่าและแช่งให้โรคห่ามากินตับฝ่ายตรงกันข้ามเสียโดยพลัน
สะหลาก	คำที่ใช้ไล่สุนัข อาจมาจากคำว่า “(ให้)เสือลาก(ไปกินเสีย”)
โซ่	คำที่ใช้ไล่ไก่ เช่นเมื่อไก่ขึ้นเรือน อาจเลียนเสียงเหยี่ยวโฉบมาจับไก่
ร้ายหี	คำด่าว่าสำส่อนทางเพศ ใช้กับหญิงหรือชายก็ได้
เยียะหื้อเพิ่นได้ว่า	ประพฤติตนให้เป็นที่โจมตีของผู้อื่น
เยียะหื้อเพิ่นได้เล่า	ประพฤติตนให้เป็นที่นินทาของผู้อื่น
ผางร้าย	รูปร่างอัปลักษณ์
หันร้าย	เห็นในสิ่งที่เลวร้าย,เห็นว่าอาจจะไม่ดี, คำขู่ฝ่ายตรงข้ามว่าจะเกิดเรื่อง
รู้จักหน้อยไพ	พูดเป็นเชิงเตือนแกมขู่ว่า “ชักจะมองข้ามกันเกินไป”
บ่ดีกินดีเอา	ไม่น่าจะเอามากินหรือเอามาไว้
บ่เพิงดีกินดีว่า	ไม่ควรเอามากิน
งามเหมือนหล่อเบ้า	สวยเหมือนหล่อออกจากแบบพิมพ์ (ที่ตบแต่งให้งามตามแบบแล้ว)
ศิงพัน	รูปร่างอวบอัด
ซ่าไพเยียะ	“อย่าได้กระทำเช่นนั้น” มักออกเสียงเป็น “จะไปเยียะ”
ลูกใพ้/ลูกยิงห่าง	ลูกสะใพ้ที่เลิกร้างจากบุตรชายของตนไปแล้ว
ลูกเขยห่าง	ลูกเขยที่เลิกล้างจากธิดาของตนไปแล้ว
พ่อเถ้า	บิดาของคู่สมรส (มิได้แปลว่าชายอายุมากคราวพ่อ)
แม่เถ้า	มารดาของคู่สมรส (มิได้แปลว่าหญิงมีอายุมากคราวแม่)
ลูกหลานตามเต้า	ลูกๆ หลานๆ (หลายคน)
ละอ่อนต่อนแต่น	เด็กตัวเล็กตัวน้อย (หลายคน)

คำแม่ยิงไพท่า คำแม่ย่าไพสวน เรื่องที่ผู้หญิงคุยกันเมื่อไปที่ท่าน้ำหรือไปสวน มักไร้สาระ

บ่าวเคิ้น หนุ่มที่ตกค้างหรือยังไม่มีคู่ อาจเพราะหญิงไม่ชอบ หรือเลือกมาก

บ่าวเชื้อ หนุ่มที่ควรเอาไปทำ "เชื้อ" คือทำพันธุ์ คือแก่มาก ควรนำไปฝังให้ไปเกิดใหม่ได้แล้ว

บ่าวเถ้า หนุ่มโสดอายุมาก

สาวเคิ้น สาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน

สาวเถ้า สาวโสดที่อายุมาก

สาวหน้อย สาวน้อยเพิ่งแรกรุ่นดรุณี (มักเป็นที่จับตาและพูดถึงบ่อย)

สาวจี (อ่าน "สาวจี๋") สาวน้อยในวัยแรกรุ่น เหมือนดอกไม้ที่กำลัง "จี๋" คือยังตูมอยู่

บ่เท่าแต่นั้น มิใช่เพียงแค่นั้น

ตำเลิงว่า เป็นที่รับรู้กันมาแล้วว่า

ออมเปาะออมปอย ประคบประหงม

แผ็ดใส่ โปรยเสน่ห์ให้เพศตรงกันข้ามที่ใกล้เคียง

ไล่วอก จับโกหก, พูดต้อนให้เห็นชัดว่าอีกฝ่ายหนึ่งโกหก

เป่าหีควายห่อม เสกคาถาเป่าไปทำให้หีควายยุบตัวลง ใช้เยาะคนที่ไร้อาคม

จบเพท เรียนพระเวทจบสิ้นแล้ว, มีความรู้ครบถ้วนในศิลปศาสตร์แบบโบราณ

กินนักเปนพยาธิ์ กินรามระรามราด เปนฆูกเปนฆา "กินอาหารมากไปก็มักป่วย กินพอประมาณก็กลับเป็นยา" คือไม่ควรกินมาก

กินบ่พอ ห่อทวย กินแล้วก็ยังห่อกลับบ้านอีกด้วย มักพบในคนที่ไปช่วยงานบุญของเพื่อนบ้าน

แปลงหน้าสะเมิ้ยเคิ้ย สีหน้าไม่ทุกข์ไม่ร้อน สบายอารมณ์

เมาเหงิ้อ มัวแต่ชะเง้อมอง, ไม่ตั้งใจดูหนทางที่ตนเดิน มักใช้เตือนเด็กเล็กที่พ่อแม่จูงมือให้เดินตาม

เลี้ยงเจ้าที่บ่กุ้ม "เซ่นเทวดาที่รักษาสถานที่แล้ว แต่เครื่องเซ่นน้อยไปหน่อย" คือมอบผลประโยชน์ให้ผู้มีอิทธิพลดูแลสถานที่บริเวณนั้นน้อยเกินไป จึงเกิดปัญหาขึ้น

ตูบหัวแล้วลูบง่อน ตบหัวแล้วลูบหลัง, ให้ร้ายแล้วภายหลังพยายามทำดีด้วย

เข้าสารล่อหน้าไก่ ยั่ว เหมือนสาวนุ่งน้อยห่มน้อยแย้มยั่วหนุ่มกลัดมัน

ตัวท้อง พยาธิในลำไส้

ตัวในท้อง สิ่งที่บรรจุอยู่ในพุง คือความรู้ความสามารถ

ใคร่เอาเขี้ยวเค้าแปลงบ่าแก่ว "อยากเลาะเอาฟันกรามมาทำลูกเต๋า" อยากทำให้เจ็บตัว

เปนขี้ด้องหมองแต่ง ร่างกายกระปลกกระเปลี้ยด้วยโรคาพยาธิ

ขางขะยือ โรคมองคร่อ คือไอกรน

เปนมอง เป็นกะเทย

เปนแซ เป็นกะเทย

เปนหน้อง เป็นกะเทย

แม่พู้ หญิงกะเทย, หญิงที่แสดงอาการแบบชาย

พู้เมีย ชายกะเทย, ชายที่แสดงอาการแบบหญิง

อีโต้ง ชายกะเทย, ชายที่แสดงอาการแบบหญิง

ของล่เขียมหายาก สิ่งที่ปกติก็พบอยู่ทั่วไป พอต้องการจริงๆ กลับหาได้ยาก

เบ้าขี้ ถอดแบบขันมา

แม่นมันคำแล้ว เป็นเช่นนั้นจริงๆ, ถูกต้องอย่างไม่มีข้อผิดพลาด

ย่ำฟากหวิดตง เดินไปตามกลลวงของอีกฝ่ายหนึ่งที่ดูดี แต่ก็จะพบกับความเลวร้าย

จิ เจาะ แมะ ขั้นตอนของการจุดเทียนบูชา คือ "จิ" หรือจุดไฟ "เจาะ"คือยกขึ้นพนมเหนือศีรษะ "แมะ" คือติดเทียนนั้นเข้ากับราวเทียนหรือเชิงเทียน

จ๋ำชิริว่า พยายามหาเรื่องเล็กเรื่องน้อยหรือรายละเอียดต่างๆ มาต่อว่า

จิรังต่อ ล่อรังแตน หาเรื่องเหมือนกับเอาไม้แหย่ที่รังของตัวต่อหรือแตน

จิผะเลิด ไม่เข้าเป้า, อาการเหมือนกับใช้ข้าวเหนียวจิ้มน้ำพริกแดงใส่มะกอก

จิตาบ่พรับ "ขนาดเอามือแตะที่ตาก็ยังไม่กระพริบตา" โง่และไร้ความรู้สึกจริงๆ

เข้าดูกดำดูกแดง เข้ากระดูกดำ อย่างเพราะความเกลียดหรือเข็ด

ฉีกฉากหวากเหวก ฉีกขาดเป็นชิ้นหยาบๆ

ทุ่นท้อง พอประทังชีวิตได้ชั่วคราว

ทุ่นไส้ พอประทังชีวิตได้ชั่วคราว

มัดห้อไพข้า ผูกอย่างแน่นหนาเหมือนมัดคนฮ่อไปฆ่า คือมัดจนไม่ทีทางที่แก้ได้

มัดพ่อเมียไพข้า ผูกอย่างแน่นหนาเหมือนมัดพ่อภรรยาไปฆ่า คือมัดจนไม่ทีทางที่แก้ได้

นกพาปีน ความทุกข์ที่ไม่สามารถขจัดไปได้ เหมือนกับนกที่ถูกลูกศรปักคาอยู่ ไม่ว่าจะไปที่ไหนจะทำสิ่งใดก็จำเป็นต้องพาลูกศรนั้นไปด้วย

ต่อซากไฟ เสือซากส้าม ตัวต่อที่แค้นเพราะคนเคยเอาไฟเผารังมาแล้ว หรือเสือที่เคยถูกทำร้ายจนบาดเจ็บมาแล้ว พวกนี้จะดุร้ายมาก

เหยิม ยืดยาด

น้ำผัดตาไก่ บริเวณที่กระแสน้ำหมุนวน ถือว่าน้ำลึกและอันตรายมาก

หยึก น่าผะอืดผะอม

หน้าอย่างซ้าหลุ "ใบหน้าเหมือนตะกร้าชำรุด" ไม่มีท่าทีว่าจะมีสง่าราศีเสียเลย

ขี้เปลี้ยขี้ชาง สิ่งที่ไม่ค่อยสมประกอบในพวก เหลือเดนจากการถูกเลือกแล้ว

เหลือค่าสะร่าง เหลือแค่สรีระร่างว่าเป็นคน แต่ก็ทรุดโทรมจนเหลือแต่หนังติดกระดูก

หลอด ๑. ชื่อพืช (๒) แท้ง, คลอดก่อนกำหนดและลูกนั้นเสียชีวิต

ซอดๆ ซอยๆ กระปริดกระปรอย, ไม่เต็มที่

ปากเปียะ ปากเปียกเพราะพูดมากตลอดเวลา

ปากแซะ ปากแฉะเพราะพูดมาก, ปากที่น่ารังเกียจ

ส่องหน้าคลองตา/ ส่องตา ปรากฏให้เห็นชัดต่อหน้า, เห็นอยู่ตำตา

อ่อมแดด นำสิ่งหนึ่งไปรับแดดอ่อนเป็นเวลานาน อย่างผู้เฒ่านั่งหรือยืนรับไอแดด

หุยชอกๆ ส่งเสียงร้องโหยหวน

อะฮิอะฮี้ เสียงอย่างสาวน้อยร้องไห้กระซิกกระซิก

ขี้สูนราก รากสูนขี้ "อาเจียนและอุจจาระคละเคล้ากัน" ผสมปนเป จับต้นชนปลายไม่ได้

ขี้รากสองคลอง ทั้งขี้ทั้งอาเจียนในเวลาเดียวกัน, อาหารเป็นพิษอย่างหนัก

ยินดีสีขา ปลาบปลื้มปีติยินดี

ยินดียินบาน รู้สึกเบิกบานใจ, รู้สึกโล่งใจ (ยิน=รู้สึก)

เปล่าว้าง เวิ้งว้างว่างเปล่า

ขดถวายหงายอ้งตีน นั่งขัดสมาธิ ตั้งท่ารอกินโดยไม่ยอมรับภาระใดๆ

เขือกกัน นิยมเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแต่ละยุค เช่น “เขือกกันมีมือถือ”

โหล่กัน เฮโลไปทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งในแต่ละยุค เช่น “โหล่กันใส่สายเดี่ยว”

เสพส้มเคม เสพอาหารที่มีรสอร่อย พบในวรรณกรรมยุคเก่า คาดว่าช่วงนั้นคงไม่มีพริก

จุหื้อไห้ ไค้หื้อเสีย หลอกให้ร้องไห้ ยุให้เสื่อมเสีย ยุแหย่เพื่อให้เสียผลประโยชน์

หน้ายาวชะเหลิ้งเอิ้ง ทำหน้ายาว ทำท่าทางไม่เต็มใจที่จะทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ก็ไม่พูด

ได้หน้ายาวเปนสอก ค่อนแคะประชดคนที่ได้รับการยกย่อง

จ่มแบ้มๆ พร่ำบ่นพึมพำอย่างที่ฟังแทบไม่ออกว่าพูดถึงอะไร, บ่นจนน่ารำคาญ

เสียลวด เป็นอย่างนั้นเสมอ

อ้ดๆ เอ้าๆ เสียงคนจ๊อกแจ๊กจอแจ

หน้าเหลี้ยมจีดผีด ใบหน้าเรียวแหลมมาก (ไม่น่านิยม)

หน้ายาวจ้องอ้อง ใบหน้าเรียวยาว (น่านิยม)

ลื้มเก่าลื้มใหม่ ทบทวนไปมา ไม่เสร็จสิ้นง่ายๆ

บ่แล้วบ่หาย (เรื่อง)ยังไม่เป็นที่ยุติ

ร้ายใดดีใด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องร้ายหรือเรื่องดี

บ่ถูกบ่ถิ้ม ไม่ถูกตามทำนองคลองธรรม

หน้ามู้ฮู้/ โม้โฮ้ หน้าอย่างบอกบุญไม่รับ

ก้นหม่น มักใช้กับเด็กโตที่ซุกซน เมื่อไม่มีกางเกงนุ่งก็ทำให้เห็นก้นคลุกฝุ่นดินมอมแมม

หน้าบางคางส้วย ใบหน้าอ่อนโยนและคางเรียวงามได้รูป

คิ้วหนาตาหึก หน้าตาดูดุดัน

หน้าหนาตาหึก หน้าตาดุดัน

หน้ามอด ใบหน้าปรุอย่างรอยมอดกินไม้ เป็นเพราะเจ้าตัวเป็นโรคฝีดาษ

หน้าหม้อ คำด่าคนที่มักมากในกวม

หน้าแห้งแกะแหงะ ใบหน้าแห้งผากอย่างไม่มีชีวิตชีวา

ขมขี้ขมกิก ขมจริงๆ , เข้าใจได้ยากยิ่ง

เหี่ยวตากหยาก/ ตาบหยาบ แห้งเหี่ยวอย่างไม่มีชีวิตชีวา

เหลือเพิ่นเหลือท่าน เกินหรือเด่นกว่าผู้อื่น มักใช้ในเชิงลบ

แหมะราก "แทบจะอ้วกแตก" คือเลวร้ายจนแทบจะทนไม่ได้

โป่ (๑) แม่ทัพพม่า (๒) หัวหน้า

แม่เพร้อ คนหรือสัตว์เพศหญิงที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าแทนเพศชาย

ขายปุดหลุดทืน ขายสินค้าในราคาขาดทุน

ปุดทืน ขาดทุน

ตามีปลายฟ้า สายตาจ้องจับที่ปลายฟ้าโดยไม่ยอมมองหน้าคนอื่นเพราะความเย่อหยิ่ง

ตาแดงอย่างนกก้นพูด "ตาแดงเหมือนนกกะปูด" คือลักษณะตาของคนที่อดนอน

เยียะเอาหมื้อ ทำไปก็ไม่ได้อะไรตอบแทน

หมาจกครก ค่อนแคะคนที่ใช้แป้งทาหน้าจนขาวเหมือนหน้าหมาที่ก้มลงกินแป้งในครก

ตองกล้วยบาดมือ ถูกเชือดไปทีละน้อย กว่าจะรู้ตัวก็เกินแก้เสียแล้ว

ดำศวัน เสี่ยงไปในความที่ตนเองก็ไม่รู้อนาคต, เสี่ยงเป็นเสี่ยงตาย

หนูหลายอยู่รูตื้น ผลประโยชน์ทากๆ อาจได้มาอย่างง่ายๆ

ปลาตัวหลวงตายน้ำตื้น มักใช้กับผู้รู้ผู้ดีแต่มาพลาดเสียเชิงเพราะเรื่องเล็กๆ น้อยๆ

คำบางผางร้าย คำพูดที่ไม่เป็นมงคล

ต่ำทึก ลึกไปจนสุดของความลึก

ปู่พรามณ์ "กินจุ" เหมือนพราหมณ์ชูชก ในเวสสันดรชาดก

เจ้าที่ไหว้ บุคคลที่ควรได้รับเกียรติอย่างสูง

ขี้เตมก้น/เตี่ยว นั่งทับเรื่องเลวร้ายอยู่, พยายามปกปิดเรื่องเลวร้ายแต่คนอื่นก็พอรู้ทัน

หูหนาตาหมืน ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น

ตกตาเพิ่นเปนดีใคร่หัว ตกต่าตัวเปนดีใค่ไห้ พอคนอื่นประสบเรื่องเลวร้ายก็ดูน่าหัวเราะ พอตัวเองโดนเข้าบ้างก็ทำเอาอยากจะร้องไห้

หน่าถื่นบื่น หนาจริงๆ, หนาผิดปกติ หนาอย่างจมูกวัวควาย

ตาเพิ่นตาเรา เมื่อถึงคราวคนอื่นก็ให้คนอื่นได้ประโยชน์ ซึ่งก็ย่อมจะถึงโอกาสของเราบ้าง

ลืมศิง ขาดสติไปชั่วครู่, ไม่ทันได้ตั้งตัวดี

ฝันหัน มีภาพปรากฏให้เห็นในความฝัน

ฝันเข้า มีอาการวูบวาบที่ตาเหมือนที่ถูกกระแทกศีรษะอย่างรุนแรง

บ่ทันมึ้ง ไม่ทันได้ตั้งตัว, ไม่ทันจะรู้ตัว

สึงสังนึงนัง อีรุงตุงนัง, วุ่นวายสับสน

ขึงขังนึงนัง อีรุงตุงนัง, วุ่นวายสับสน

แก่งแคะแก่งแค อาการของคนที่ยักแย่ยักยันเพราะแบกรับภาระหนัก

เสิงสางเยิงยาง อีรุงตุงนัง, วุ่นวายสับสน

อะละ คำอุทานที่บอกว่าเจ็บเล็กน้อย

อาละ ท่าทางน่าดู, งดงาม เป็นที่นิยมยินดี

นักแก่/ นักแค มากมายเต็มที

สีบอิสีบอี แออัดยัดเยียด

ยุ้มไส้ยุ้มปุม รู้สึกหวาดเสียวจนเกิดอาการเกร็งที่บริเวณช่องท้อง

แหมะเอ้าะ “แทบจะสำรอก” หนักมาก

แหมะราก “แทบจะรากแตก” หนักจริงๆ

ป่วยใหย่ ล้มป่วยอย่างรุนแรง, อาการหนัก

ซวาดก้นน่วม

ซาดไพ เฉี่ยวไปอย่างหวุดหวิด, เกือบจะโชคร้าย

หวาวตา รู้สึกเสียงไส้อย่างเมื่อมองลงจากที่สูง

พร่าน/ พร่านซ้าน พรั่นพรึง, หวาดเสียว

ไอ่หน้าเตี่ยวใน “ไอ้หน้ากางเกงลิง” คำที่พบในปัจจุบันที่พวกวัยรุ่นนิยมใช้กับเฒ่าหัวงู

บ่ใช่ลาย/ บ่เปนลาย เห็นจะไม่เข้าท่าเสียแล้ว, ไม่ได้เรื่อง

บ่ทันมึ้ง ไม่ทันจะรู้ตัว, ไม่ทันได้ตั้งตัว

จับเบะเหมือนเทะเข้าใส่ ได้ขนาดที่ลงตัวพอดี

ลูกหลวักกินแรงบ่ได้ ลูกใบ้ใช้กินแรงดี ลูกที่ฉลาดมักพึ่งพาไม่ได้ แต่ลูกที่โง่กลับช่วยเหลือพ่อแม่

เยียะการบ่เปนแรง หีบแกงอย่างฟ้าร้อง พอถึงเวลาทำงานก็พึ่งไม่ได้ แต่พอถึงเวลากินก็กลับซดน้ำแกงเสียงสนั่นเหมือนเสียงฟ้าร้อง

รู้เปื่อเลิะ/ รู้ทันเปื่อเลิอะ หลอกไม่สำเร็จหรอก เพราะรู้ทันเสียแล้ว

ด้อยตีนด้อยมือ ตีนมืออยู่ไม่สุข

ด้อยปาก ปากอยู่ไม่สุข/ปากหาเรื่อง

ว่าไพเลี่ย พูดเอาเองโดยไม่เป็นความจริง

หน้าซื่อ เป็นอย่างนั้นไปอย่างคาดไม่ถูก

แปลงหน้าซื่อ ตีหน้าเฉย, ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น

ช่างซอขี้ขอ หมอยาขี้อู้ นักขับซอมักอ้อนขอเงิน หมอยามักโฆษณาเกินจริง

หนามแก่ปลายมุ่ม หนามหนุ่มปลายแซว ปักไหนบ่แผว ปั่นเปิอะปั่นเป้อ หนามแก่ปลายทู่-คนแก่อาจความคิดช้า แต่หนามที่ยังหนุ่มนั้นปลายแหลม-คนหนุ่มความคิดคม แต่ก็เข้าที่ไหนไม่ได้และมักสูญโอกาสเปล่า (คนหนุ่มแม้)ลาดแต่ก็ขาดประสบการณ์ ทำให้งานไม่ลุล่วง

ย่ำรอยตีน วัดรอยเท้า/ติดตามตรวจสอบดูเพื่อหาโอกาสชิงความเป็นผู้นำ, ตามไปติดๆ

ส่องหน้า/ซองหน้า (ปรากฏ)ให้เห็นตรงหน้า, ต่อหน้าต่อตา

หล้าตามหล้า (ไหนๆ ก็ๆหนๆ), ท้ายที่สุด

ยอซ้อง ชูสลอน อย่างคนพากันยื่นมือขอรับสิ่งของบริจาค

ร้องซ้าว พากันส่งเสียงเซ็งแซ่อย่างฝูงนกจับคอนร้องโต้ตอบกันในตอนพลบค่ำ

ดีใจเหมือนจกเบอร์ได้พาก “ดีใจเหมือนจับฉลากได้ทัพพี”

เกิ่งกลางรางมะ ครึ่งๆ กลางๆ

ละอ่อนมักคำเล้า คนเถ้ามักคำกิน เด็กชอบการปลอบประโลม ผู้เฒ่าชอบอาหาร

ตำผึงตำผัง บุ่มบ่าม, ไม่รอบคอบ, รีบร้อน

สั่นชะๆ สั่นอย่างตัวสั่นเพราะความกลัว

ด้นๆ หนๆ เดินหน้าบ้าง ถอยหลังบ้าง, รวนเร

ใคร่หัวบ่มีมี่มีมัน หัวเราะแบบแห้งๆ, หัวเราะพอให้รู้ว่ามีเสียงหัวเราะแต่ใจไม่หัวเราะ

แล่งใหย่แล่งง่าว แล่งยาวแล่งเซิอะ ยิ่งโตก็ยิ่งโง่, ยิ่งยาวก็ยิ่งเซ่อ

เหล็กดีบ่ได้ตีหลายเตา คนเก่งคนดีไม่จำเป็นต้องพูดมากก็รู้ความ

ขึ้นฟ้าเพื่อเงินแดง กินแรงย้อนลูกง่าว มีความสุขเหมือนขึ้นฟ้าก็เพราะมีเงิน แต่เปลืองแรงก็เพราะลูกโง่

ไม้หนุ่มมัดไม้แก่ขายกิน คนรุ่นหลังมักยึดเอาผลงานของผู้สูงอายุไปสร้างภาพให้ตนเอง

ผีคร่ำบน คนคร่ำลุ่ม ทุเจ้าคร่ำทางกลาง ผีเบียดเบียนจากด้านบน ผู้ตนทำความเดือดร้อนจากด้านล่าง ตรงกลางก็มีพระสงฆ์คอบรบกวนให้เดือดร้อนเสมอ

พอเนื้อมอย “หยุดเถอะเจ้าผิวคล้ำ”, ไม่เอาแล้ว, เลิก

ใผบ่รู้กับใผ ต่างคนต่างมีความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

เคิยขูดหัวหมด เคิยตดใส่วัด “เคยโกนหัวและตดใส่วัดมาก่อน” --เคยบวชเรียนมาแล้ว

หนาวรูขี้ เย็นวาบที่ทวารหนัก- หวาดเสียว

หมูตายควายร้อง เมื่อฆ่าหมูแล้วก็จะเป่าเขาควายเป็นสัญญาณให้คนไปซื้อเนื้อหมูได้

รารู้ป่าเลิอะ ข้าก็รู้เยอะแยะ-รู้ทัน

ตาเลิก็โจ้โหว้ ตาลึก, ผอมซูบ

มาแต่ไธ้ เป็นอย่างนั้นมาตั้งแต่โบราณแล้ว

หีย คำอุทานแสดงความขยะแขยง

ฮี้ย คำอุทานแสดงความตกใจหรือแปลกใจ

ร้องตายร้องวาย โวยวายเหมือนกับจะดิ้นตาย

เจ็บท้องเงี้ยวๆ ง้าวๆ ปวดมวนในท้องเป็นระยะๆ

มึกคึก/ทึกคึก หนาหรือหนักกว่าปกติ, หน้าตาซึมเซา

ม็อกค็อก/ท็อกค็อก ขนาดกำลังพอดีๆ

หมิก มักใช้กับคำว่า “ดำ” เป็น “ดำหมิก” คือดำปี๋

แมวบ่หื้อหน้า หมาบ่ยี่เขี้ยว หากแมว(ผู้หญิง)ไม่ยั่ว หมา(ผู้ชาย)ก็ไม่มาติดพัน

หมาแม่บ่หื้อหน้า หมาพู้บ่แกว่งหาง หากผู้หญิงไม่มีทีท่า ผู้ชายก็ไม่มาติดพัน

อ่อมแพล่อ่อมน่าน “ใช้เวลานานมาก” ไม่ตัดสินใจเสียที

นอนเลิดนอนเลื้อ/ นอนเลื้อนอนเลิด นอนเหยียดยาวด้วยท่าทางขี้เกียจ

นอนเมิบจะเลื้อ นอนเหมือนจิ้งเหลน คือนอนคว่าแต่ชูคอ

แต่งพอวาขาพอสอก “แข้งยาวหนึ่งว่า ขายาวหนึ่งศอก” –โตแล้ว(ทำไมไม่ช่วยตัวเองบ้าง)

กำแส่วเซาะหารู ????

ผีตายหวายศาด เมื่อคนตายไปก็ทำศพกันไป

ตามทึก/ทึกอาละ ในที่สุด, ท้ายที่สุด

ปักขวิดปักขวาง หัวซุกหัวซุน

บ่ใคร่จักเอี้ยเฮี่ย ไม่ค่อยจะตอบสนอง

บ้านห่างมีไหน บ่าเขือแจ้มีหั้น พอไม่มีการเอาใจใส่ ก็เริ่มถูกตอดเล็กตอดน้อย

บ่เอี้ยเฮี่ยสักเท่าใด ไม่ค่อยจะให้ความสนใจเท่าใดนัก

ล่อปากเสือปากหมี เสี่ยงอันตราย

ลวดบ่ดีเอา “เลยเป็นที่ไม่ควรเก็บ”, หมดคุณค่า

เมินๆ เสียลวด “นานๆ ซะเรื่อยเชียว” –ก็ไหนว่าจะนานๆ ครั้ง แต่เอาจริงเข้าก็บ่อย

ร้ายนักแก่/ ร้ายนักแค/ ร้ายล้ำเช่น/ ร้ายล้ำร้ายเหลือ ร้าย/ซนมากจริงๆ

นักแคพร่อง “ก็เหลือทนบ้าง” มีปัญหาบ่อยเหมือนกัน

บิดแอก “เบี้ยว” แยกตัวไปจากการร่วมรับภาระ

บิดเขาแพะ “เบี้ยว” แยกตัวไปจากการถูกโยงเข้าร่วมรับแอกรับภาระ

หิดห้อหิดหอ ไม่เจริญ, ไม่ก้าวหน้า

หาบห้อ รับภาระที่หนักทั้งๆ ที่ตนไม่ได้ก่อ

อะหยังบ่าล้ำบ่าเหลือ “อะไรกันนักกันหนา”, มีอะไรมากกว่าปกติ

เจ็บไหม้ไส้ขม ลำบากเดือดร้อนหนัก

บ่ช่องบ่ใช่ ไม่ใช่, ไม่ถูก, ไม่ควร

แม่เฮีย "แม่เอ๋ย" คำอุทานแสดงความแปลกใจหรือประทับใจมากจนต้องเรียกให้แม่ร่วมรับรู้

กินบอม สะดวก, ง่ายดาย

กินดิบ, กินดิบกินแดง ง่ายจริงๆ

สูนอ้านสูนอาน มั่วกันไปหมด, คลุกเคล้าปนเปกันไปหมด

อ้ออ้อย (เสียงวรรณยุกต์ครึ่งตรีครึ่งโท) คำอุทานที่แสดงถึงความรู้สึกเวทนาสงสาร

ยม อาการที่ระทดระทวยเปลี้ยไปทั้งตัวด้วยความอ่อนล้าหรืออารมณ์

เพิ่งพี่เจ็บท้อง เพิ่งน้องเจ็บใจ จะพึ่งใครก็มีแต่เรื่องที่กระทบกระเทือนใจไปทั้งหมด

ขดซ้ายเมียด่า ขดขวาเมียรัก "ขยับไปทางซายเมียก็ด่าเอา แต่ขยับไปทางขวาเมียก็รักนัก" ?

สันมุย "สันขวาน" ใช้พูดเชิงประชดเมื่อถูกขอหรือขอร้อง

เปนหมาเทิอะ "ขอให้ตายไปเกิดเป็นหมาเถิด" คำกล่าวเพื่อยืนยันว่าที่ตนพูดนั้นถูกต้อง

ติดถ่ำติดแถ ติดตามอย่างไม่เลิกราและกระชั้นชิด

กินหื้อพอคราบ หาบหื้อพอแรง "จะกินก็ให้กินเป็นมื้อ จะหาบก็ให้พอดีกับกำลังของตน"

แปลงหื้อพอใช้ ไข้หื้อพอหมอน "จะทำสิ่งใดก็ให้สมบูรณ์และใช้การได้ หากเป็นไข้ก็ต้องหนักหน่อยค่อยนอนพัก (ป่วยไข้เล็กๆ น้อยๆ นั้นก็ไม่น่าจะเสียเวลาทำงาน)

ผลาดผลาด พรวดพราด

หัวปมพกฑก หัวโตผอมกะหร่อง คือโตเฉพาะหัว นอกนั้นลีบหมด

อู้ง่ายฟังยาก ที่พูดนั้นก็ดูเหมือนง่าย แต่เอาจริงก็เป็นเรื่องยากเหมือนกัน

แก่นตาเท่าบ่าลานต้ม "ตาเท่าลูกลานต้ม" คือตาถลนเพราะความโลภเป็นต้น

ไม้บ่เนิ้ง เผิ้งไหนจักตอม หมาบ่งอม แมวบ่ยี่เขี้ยว "หากลำไม้ไม่เอน ผึ้งก็ไม่เกาะทำรัง หากหมาไม่รี่เข้าหา มีหรือที่แมวจะแยกเขี้ยวรอสนอง"

อย่าไพเก็บคำเบา อย่าไพเอาคำง่าย "อย่าคิดว่าคำที่คนพูดว่าง่ายๆ สบายๆ นั้น จะง่าย เหมือนคำพูด"

จามๆ ไอๆ/ จามๆ ครางๆ ส่งเสียงเตือนเป็นทำนองว่า "ไอ้ที่ทำนั้น ชักจะมากไปแล้วนะ"

แมลงแสนตีนตายตกน้ำบ่อ "กิ้งกือตกไปตายในบ่อน้ำ" –คนที่ว่าฉลาดมีประสบการณ์มาก ก็พลาดได้เหมือนกัน

เฮอะเหิอ/ เฮิอะเหิอเมิอะ แสงแค่นหัวเราะเพื่อประชดหรือเสียดสี

ว่าล้ำไพลู "ที่ว่านั้นก็ชักจะเกินไปหน่อยแล้วนะ" คำเตือนอีกฝ่ายหนึ่งให้ระวังคำพูด

ขึ้นบ้านเพิ่น "ขึ้นบ้านของผู้อื่น" ไปโขมยของบนบ้านของผู้อื่น

ไพบ้านแก่ "ไปบ้านผู้ใหญ่บ้าน" นำเรื่องไปร้องเรียนผู้ใหญ่บ้าน หรือไปขอให้ตัดสินคดี

ไพบ้านแคว่น" "ไปบ้านกำนัน" เมื่อขอให้ช่วยตัดสินข้อพิพาท

ซ่างแท้คา "ทำได้จริงๆ หรือ" (ซ่าง=ทำเป็น,ทำได้)

เอาครึ ทำให้ดูอลังการ

ครึแท้น่อ "งามสง่าอลังการนัก" คำประชดในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งทำในสิ่งที่ไม่สมควร

หุยตายหุยวาย ส่งเสียงโหยหวนเหมือนใครจะดิ้นตาย

ร้องตายร้องวาย ส่งเสียงแผดร้องเหมือนใครจะดิ้นตาย

ไห้ตายไห้วาย ร้องไห้เหมือนจะตายหรือใครจะตายกระนั้นแหละ

หำไส "อัณฑะใส" ถึงรูปร่างจะเป็นหนุ่มเป็นผู้ใหญ่ แต่ก็ไร้ประสบการณ์

หม้าหม่น ทาแป้งจนขาวว่อก, แต่งหน้าจนเกินงาม

ก้นหม่น มีพฤติกรรมเชิงนักเลง ????????

หมาจกครก ทาแป้งแต่งหน้าจนเลอะเทอะเหมือนหมาที่ชะโงกเข้าไปเลียในครกใหญ่

รถไฟตกราง รีดผ้าแล้วเห็นมีจีบมีหลายสันหลายแนวกระจุยกระจาย

เปนหมุก เป็นกลุ่มใหญ่ อย่างสาวทรงเสน่ห์มีหนุ่มๆ คอยตาม

เปนพุก เป็นพวง อย่างพวงลำไย

รูขี้เปนซ่อ วิ่งหนีอย่างรวดเร็วจนเห็นเหมือนมีแนวมีลำตามหลัง

อะเหลิ่มเผิ่มเภิ้อ บวมๆ พองๆ หรือเป็นปูดโปนขนาดใหญ่ ????

ฅะตึกอึกหนา/ ขะตึกหึกหนา แน่นหนามั่งคั่งอย่างมีอาคารเป็นตกรามขนาดใหญ่

ขะตึกหึกหนา/ ฅะตึกอึกหนา แน่นหนามั่งคั่งอย่างมีอาคารเป็นตกรามขนาดใหญ่

อะหล้อมก้อมแก้ม กระจุยกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย

อะเลิอะเมิอะมะ เลอะเทอะเหมือนเลนฉ่ำ

ข่างท้าง ระบายทางน้ำจากกระทงนาหนึ่งลงไปยังที่ต่ำกว่า, ตั้งใจเล่าเรื่องที่มีต่อเนื่อง

บิดโงดบิดงาด บิดตัวไปมาอย่างบิดขี้เกียจ

แตดล้ำฝัก มีเม็ดละมุดยาวยื่นเลยฝัก- ผู้หญิงที่อวดหรือถือว่าตนฉลาดกว้าผู้ชาย

แตดยาวเหลือฅวย ผู้หญิงที่อวดหรือถือว่าตนฉลาดกว่าผู้ชาย

ดีเหลือนี้เพิ่นยังเอา สิ่งที่เลวร้ายกว่านี้ก็ยังเป็นที่ยอมรับนี่นา

ร้ายเหลือนี้เพิ่นยังเอา สิ่งที่เลวร้ายกว่านี้ก็ยังเป็นที่ยอมรับนี่นา

บ่หล้างเหียแล้วค่า คำพูดเปรยว่าสิ่งที่พูดถึงนั้นอาจจะพินาศไปแล้ว

ตอกแขงมัดหมั้น ฅวยสั้นลูกหลาย คำพูดเชิงให้กำลังใจแก่ชายที่อวัยวะเพศสั้นหรือทู่

มือซ้ายแปลงยา มือขวาแกล้งก้น เรื่องสำคัญก็ให้มือซ้ายหรือคนที่ไม่ลงคลุกเหตุการณ์ แต่คอยสังเกตการณ์อยู่นั้นเป็นผู้ตัดสิน

แขนอย่างด้ามพาก แขนเหมือนคันทัพพี – ผอมจนแขนลีบ ฝ่ามือเหี่ยวเหมือนใบทัพพี

หมดเฝ่า หมดดินปืนที่ใช้ขับส่งแล้ว – ความรู้ความสามารถก็หมดแล้วแค่นี้

ขี้ปุมหลามอย่างแลนเลี้ยง พุงหลามโตเหมือนตะกวดที่ขุนไว้เชือด

ไม้ดีผ่า ป่าดีเผา ทั้งไม้ทั้งป่าก็ควรจัดการให้ถูกต้องตามฤดูกาลได้แล้ว –มีเมียได้แล้ว

หวิดบ่ดี เกือบไปแล้วไหมล่ะ

เกือบบ่ดี เกือบไปแล้วไหมล่ะ

รู้คำฅน รู้ภาษามนุษย์ มักใช้กับเด็กทารกหรือนกที่ฝึกพูด

คำตกน้ำ บ่ลอนเปนหิน เข้าตกดิน บ่ลอนเป็นหย้า ทองคำที่ตกน้ำก็ย่อมไม่กลายเป็นหิน ข้าวที่หว่านลงไปนั้นย่อมไม่กลายเป็นหญ้า – คนดีก็ย่อมดีอยู่วันยังค่ำ

ที่แล้วที่ยัง เป็นผู้ตัดสินใจว่าจะจบหรือไม่จบ, เป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย

กินชิ้นชู่ศาบ กินลาบชู่มื้อ บำรุงบำเรอตนเองด้วยอาหารอย่างดีพิเศษ, ใช้จ่ายอย่างล้างผลาญ

หักคางแย้ ทำร้ายได้อย่างง่ายดาย เหมือนคนขายแย้จะหักคางแย้ให้หมดสภาพก่อนส่งมอบแก่ลูกค้าเพื่อมิให้แย้นั้นหนีไจากการเป็นอาหาร

อู้ล่าย อู้ล่าย พูดบอกลาแล้วก็บอกลาอีก

สักบึดสักเมื่อ สักครู่หนึ่ง

ดำบึด ดำเมื่อ สักครู่หนึ่ง (นิยมในในเขตเมืองน่าน)

เสือกิน คำแช่งให้เสือมากินคนที่ตนไม่ชอบหน้านั้น

ลายหูลายตา ตาลาย, มากจนไม่อาจจำได้หมด

พรองได้พรองเอา หากสามารถคอยจังหวะที่จะเอาเป็นของตนได้ก็น่าจะลองดูนะ

อยู่กับศนเถ้าเฝ้าหม้อหน้ารก อยู่กับคนชราก็มีแต่เดือดร้อน เหมือนอยู่กับกระทะทองแดงในนรก

หนิมพริ่ว นิ่งอย่างไม่มีการกระดุกกระดิกเลย

บ่เปนโหล้เปนเส้ ไม่เป็นโลเป็นพาย, ให้ทำอะไรก็ไม่ได้

ปากแจบๆ ได้แต่พูด, มัวแต่พูดพล่ามเพ้อเจ้อ

บ่เยียะมันละ ไม่ทำแล้วละ, เลิก, ไม่เอาแล้ว, หมดความอดทน

เปนน้ำไห้น้ำร้อง เป็นน้ำหูน้ำตา, ร้องไห้ฟูมฟาย

บ่เชื่อคำพระ ไพเชื่อคำผี หนีจากชี ไพดูท่านเหล้น ไม่เชื่อคำสอนในพระพุทธศาสนาแต่ไปเชื่อคำของพวกคนทรง หนีจากสมณะไปขลุกอยู่กับพวกฟ้อนผี

น้ำตาพัง เลือดดังย้อย ผจญความยากลำบากมามากนัก

เหื่อพัง ดังย้อย เหงื่อโซมร่าง จนแม้ปลายจมูกก็มีเม็ดเหงื่อย้อยหยัดลงมา

ตายยังบ่เสี้ยงเขตต์เสี้ยงกัมม์ เสียชีวิตตั้งแต่อายุยังน้อย

บ่ช่องบ่ใช่ ไม่ถูกต้อง, ไม่สมควร, ไม่เป็นสาระ

กินหื้อมันปล่องปีปล่องเดือน “กินเพื่อให้สอดคล้องกับระบบจารีตของชุมชน”

เยียะนาไกลเหมือง ช่างเปลืองน้ำล้อง ทำนาที่ไกลจากระบบผันน้ำชลประทาน ก็ต้องทนรอ เพื่อใช้น้ำที่ท่านผู้อื่นระบายทิ้ง (ตกเป็นเบี้ยล่าง)

นั่งลอกแค่งลอกขา นั่งโดยไม่ขยับผ้านุ่งให้เรียบร้อย ปล่อยให้เห็นช่วงขาที่ไม่ควรเปลือย

เค้าใบปลายใบ การที่เจ้าภาพกำหนดให้พระเทศน์ตามใบลานเพียงหน้าแรกและหน้าสุดท้ายหรือเทศน์เพียงไม่กี่หน้าใบลานเพื่อให้พิธีจบลงโดยเร็ว

คำอู้มีปลายฟ้า เรื่องที่พูดนั้นก็เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้, พูดเกินจริง

โดนตกผ็อก ถูกคนอื่นตดใส่แล้วว่าตนนั้นเป็นผู้ทำ – ถูกใส่ร้าย

หมาตดใส่ ป่วยไข้เล็กๆ น้อยๆ ไม่ใช่เรื่องใหญ่ เดี๋ยวก็หาย

ถั่วเน่าด้ามเดียว คือคนที่ยืนกรานว่าตนเองถูกโดยไม่ยอมฟังเหตุผลของผู้อื่นเลย

ฟังกลองหน้าเดียว เชื่อคำพูดของคนๆ เดียว โดยไม่รับฟังเหตุผลจากผู้อื่น

เสียค่ากว้านตีน เสียค่าใช้จ่ายให้หมอหรือท่านเสนาผู้ใหญ่ที่ไปทำการสนอกสถานที่

ย่ำใส่เยี่ยว เลอะเทอะเสียหายเพราะผู้อื่นทำไว้ก่อน

งัวเข้าสวน เพิ่นยับเอาตัวลูน หากวัวควายรุกเข้าสวนของผู้อื่น วัวหรือคงวายตัวสุดท้ายนั่นแหละที่จะถูกจับ เทียบได้กับกรณีที่หญิงคบกับชายหลายคน พอมีครรภ์ขึ้นชายคนที่มาข้องเกี่ยวภายหลังเพื่อนก็มักถูกมัดตัวว่าเป็นพ่อเด็ก

เอากว้านมาสุบตีนค็ทึงบ่ไพ แม้จะเอารองเท้าที่ดีพิเศษมาสวมให้หรือจ่ายค่าเดินทางมากเป็นพิเศษ ก็ไม่ไปหรือไม่รับรักษาคนไข้นั้นหรือไม่รับพิจารณาคดีนั้น

เศวิ้อ คำอุทานที่แสดงถึงความสิ้นศรัทธา

ย่ำฟากหวิดตง เหยียบบนฟากที่ปูพาดตงไว้อย่างหมิ่นเหม่ พอเหยียบก็หล่มพรวดร่วงทะลุลงใต้ถุนเรือน, ได้รับความเลวร้ายก็เพราะสถานการณ์ไม่ดี

เข้าฑอกม่วน อาการที่คนใกล้ตายที่ละเมอว่าได้พบสิ่งสวยงามต่างๆ แล้วไม่นานก็สิ้นใจ

เข้าหวิดแลง ข้าวที่นึ่งไว้ตอนเช้าเพื่อกะให้พอกินตลอดวันนั้น กลับไม่พอกินในมื้อเย็น

จับพริกจับเกลือ ได้รสชาติพอดีทั้งรสเผ็ดรสเค็ม

จางแจ็ดแผ็ด จืดสนิท, ไม่มีรสไม่มีชาติ

ร้องบ่เปนไห้ จะร้องก็ไม่ได้จะไห้ก็ไม่ออก เป็นทุกข์จนทำอะรไม่ถูก

คู่พันห้า คู่เอกในการแข่งขันในครั้งนั้น เช่นนักมวย หรือวัวชน

บีนปากใส่ เบะปากใส่, เหยียดเยาะหยันว่าเชื่อไม่ได้หรือไม่เล่นด้วย

บ่พ้นหน้าแค่งหัวเข่า ความคิดไม่เคยกว้างไกลไปมากว่ารัศมีที่ก้าวเดิน- วิสัยทัศน์สั้น